Библиотека Матице српске

Примирје у Првом светском рату и присаједињење Војводине Србији 1918.

Одабир штампе из фонда БМС поводом стогодишњице јубилеја

Електронски каталог изложбе

Нови Сад
13. новембар 2018.

Ауторке:

Тамара Мијатовић

Вања Томчањи

Скенирање

Бранислав Вареника

Уредник

Селимир Радуловић

АМБЛЕМИ (симболи примирја)

Наталијина рамонда (лево)
Royal British Legion remembrance poppy (горе)
Bleuet de France (десно)

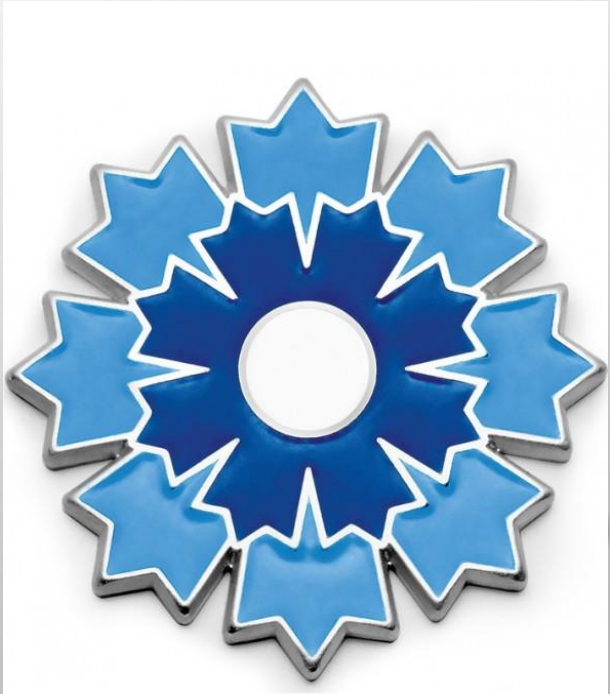

Преговори о миру покренути већ много раније

SZABADKA, 1918. XVI. évfolyam, 141. szám. Ara 12 fillér. PÉNTEK, június 21.

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP

A képviselőház ülése.

Urmánczy újabb interpellációja.

A képviselőház mai ülésén az interpellációt tárgyalják. Az ország ügyei közül négy magyar érdekű.

Urmánczy interpellál a magyar katonának a helyzetéről a hadseregben. Kifogásolja, hogy a magyar katonai tárgyalások a hadseregben és a csapatnál a németeket részesítik előnyben. A magyarázat a hegyvidékre utalásra helyeken, ellentmondás közé a tüzérséggel kiütik. A magyar katonák és 70 százaléka van ütközben. Gyalázatosan bánnak a magyarokkal. Van olyan eset, melyben a magyar hadapródokat nem nevezik ki tisztekké. A magyar egyleti bukásával ajánl végbaját. Az egészségügyi szolgálatból a magyarokat kiszorítják. A magyar ezredek semmi jogát sem ismerik el a hadseregben. A tanulmány szabadságot és szabadságnak megadják, a magyarságnak nem. Határozati javaslatot nyújt be, amelyben követeli a magyar katonaseregek és a magyar nyelv diadalmas érvényesülését a hadseregben.

Fényes László reflektál Tisza Istvánnak azon kijelentésére, hogy vele nem áll szóba. Igaz, így Tisza egyben elismeri, de ezt azért mert nem engedték meg bizonyításának előterjesztését, de Tisza akkor miniszterelnök volt. Fenyegetni mert is azt az akkorit, hogy Tiszát bevádolja összeesküvés a királlyal. Ő nem tárgyalt Tisza Istvánnal, igaz hogy Tisza tájékozott volt a Hámory-ügyben. Kívánja a tisztviselők fizetésének rendezését és valorizálását kér a számukra. Elismeréssel a honvédség iránt.

A franciák veszteségei halottakban.

Berlin, június 20. A Frankfurter Zeitungnak megbízható francia forrásból jelentik, hogy a franciáknak a háború folyamán halottakban szenvedett vesztesége 1,300.000 emberre tehető.

Tíz főispán távozik.

Budapest, június 20. A Déli Hirlap jelenti, hogy tíz főispán válik meg állásától, akik Weberle kérésére sem akartak magmaradni állásukban. A távozó főispánokat egyelőre az alispánok fogják helyettesíteni.

Tőzsde. Az ünnyást a helyzetkikat helyzet miatt hiányha. Kezdő árfolyamok: Magyar Hitel 1210, Osztrák Hitel 865, Jelzálog 582, Agrár 1013, Fabank 940, Rima 1080.

Ujabb béketárgyalásokról beszélnek Svájcban és Hollandiában.

Berlin, június 30. Politikai körökben nagy figyelemmel kisérik azon tárgyalásokat, melyekkel semleges országokban kisérleteznek és az ezen országokban jelentkező béketörekvésekat. Németország már megtette békejánlatait, de ezeket elutasították, épen ezért óva intik a közvéleményt az optimizmustól. Németországnak is érdeke a béke s ezért tette meg ajánlatait együttesen a monarchiával. Most Svájcban és Hollandiában burgálkodnak a béke létesítésén, mert erre előrezetteket látnak az alkalmat. A béke legnagyobb akadálya Franciaország. Németország nem hajlandó annában most békefeltételeit közzétenni. Kapcsolják ki a feltételek közül Elszászt és Lotharingiát, jelentsék ki, hogy annexió nélkül hajlandók békét kötni, Németország akkor nem lát akadályokat a tárgyalások megkezdésére.

Mindenki elhagyja Párist.

Genf, június 20. A párisi közegtanács indítványára mindazoknak, akik Párisból távozni akarnak, megkönnyítik az utazást. Szajna megye képviselői megvizsgálják a párisi lövészárkokat és felszereléseiket. Bizottságok alakultak a magántulajdon megrédésére.

Csapatainktól Trevisotól 10 kilométerre állnak

Treviso eleste Velencét jelenti.

Sajtóhadiszállás, június 20. Boroevits csapatai lassan, de rendületlen elszántsággal küzdik magukat előre. Sok akadály áll útjukban. A természeti akadályok mellé sorakozik még a rendkívül vetemes olasz ellenállás, mely egyáltalán Treviso elestével fog végét érni.

Treviso fontos stratégiai hely és vasúti csomópont a Treviso—Castel—Franco és a Treviso—Padua-i vonal kereszteződésénél. A várost egyébként nemcsak frontálisan éri a támadás, hanem délkelet felől is tüzérségi tüzelésünk alatt áll. Ezirányban mindössze 10 km.-re vagyunk tőle. Treviso a Montelloról is ágyuzzuk.

Treviso sorsa Velence sorsát is jelenti. Az olaszok kényelmesek lesznek a várost elhagyni, sőt a Treviso—Mestre vonalról is elvonulni, ami Velence feladásával egyértelmű. Ezzel mindkét város sorsa megvan pecsételve.

Velence megbúvilására magyar hondédek lesznek hivatva, akik Csicserics vezérezredes vezetése alatt nyomulnak előre.

Ujabb frontáttörés történt.

Bécs, június 20. A Neues Wiener Journal jelenti: Monfalconál újabb frontáttörés történt. Lenti sövénvonalunk volt, mert minden precizen első volt készítve. Az olaszoknak ez a kísérlete, hogy az Adriával szorosabb összeköttetést létesítsenek, Astagnál előre a a Brenta és a Piave között 14 angol és 152 francia zászlóalj offenzivája. Ennek ellenében, ők a csapataink által elfoglalt állásokat visszaszerezni nem sikerült.

Az összes állások birtokában maradtak. A harc 152 kilométer vonalon folyik tovább.

Bécs, június 20. A Neue Freie Presse jelenti: Treviso az olaszok hátrálás olasz hadtestei vesztek össze. A foglalkozás munkálat 100.000 ember dolgozik.

Berlin, június 20. Kulturszakértők egyértelműleg megállapítják, hogy az olasz front a hadvezetés teljesen a központi hatalmak kezében van.

Uj német offenzivát várnak.

Genf, június 20. A francia lapok valamennyien uj német támadás lehetőségéről irnak. A journal de Debats a legnagyobb szerencsétlenségnek mondja, hogy a kormány folytonos harcgondolka, mig erről a németek áthrörésről nem kell tartani. Ennek dacára a németek mégis két helyen áttörtek.

Az antant szervezi a monarchia szláv népeit.

Berlin, június 20. Lausanne hivatalosan jelentik: A monarchiából érkező szlávok Rómában kongresszust tartottak. Franciaország megkezdi vállalta itt, hogy szervezi a monarchia elnyomott szlávjait, akiket visszaat Amerika és Anglia anyagilag támogatnak. Amerikából, Franciaországból és Angliából olaszországba vezetik az összes monarchiabeli szlávokat, akikből szláv ezredeket fognak formálni.

Az osztrákok lefoglalták a Magyarországnak érkező ruhaszövetet.

Bécs, június 20. Az osztrákok lefoglalták a határon a Svájcból Magyarország részére érkező 15 millió korona értékű szövetet. A kormány tagjai most azon fáradoznak, hogy a lefoglalt szövetet felold jak.

Nagybeteg a volt kancellár.

Berlin, június 20. Bethmann Hollweg volt kancellár súlyosan megbetegedett.

Az uj gyapjurendelet.

Budapest, június 20. Az Est értesülése szerint az uj gyapju rendelet legközelebb megjelenik. A gazdákat érdeklőleg legfontosabb részlete, hogy az á.vételi árakat 15 százalékkal emeli a rendelet.

Hámori ismét elrajt.

Arad, június 20. A rendőrség előtt megjelent egy orosz fogoly, aki Hámory László aradainában kezelő és előadta, hogy Hámory Lajosnénak parancsára négy részletben és egy részletnyivel kell hátat dnott el tegnap. A rendőrség azonnal megtalálta az elrejtett részletnyivel. Hámory tagadja, hogy erre ő adott volna parancsot. Esetleg, hogy az orosz fogoly csak azt kérte, hogy ne vigyék át Hámorynéhoz vissza, mert ott kiszedik és verik.

„Bácsmegyei Napló”
21. јун 1918.

П III 7095

СРПСКЕ НОВИНЕ

20 ОКТОБРА — СУБОТА — У КРФУ | СЛУЖБЕНИ ДНЕВНИК КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ | ГОДИНА LXXXV — 1918 — БРОЈ 125

»СРПСКЕ НОВИНЕ« излазе за сада уторником, четвртком, суботом. Претплата се полаже унапред у Крфу код Управе Државне Штампарије. Она износи: на годину 20 динара, на по године 10 динара. Претплата се полаже најмање за пола године унапред. За иностранство претплата се полаже код дотичних пошта у злату 40 франака са поштарином. Поједини бројеви у Крфу 10 пара дин. Непримљени бројеви рекламирају се само преко дотичних пошта. — Бесплатно се лист даје уредништвима новина у замену. — Рукописи се ником не враћају. За службене огласе плаћа се у готову 5.05 динара за свако оглашавање а сем тога и за свако оглашавање 5 динара државне таксе Управи Државне Штампарије. За приватне огласе од петитног реда први пут 20 пара, а после сваки пут по 10 пара, у готовом унапред. Огласи и новац за оглашавање шаљу се благајници Српске Краљевске Државне Штампарије. Приватна писма примају се само ако су плаћена. Рукописи шаљу се Министарству Просвете и Црквених Послова а остали рукописи за »Неслужбени део« Уредништву »Српских Новина«, које је у Државној Штампарији у Крфу.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
по милости божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
МИ
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде постављамо:

У Управи Државне Статистике:

За секретара друге класе Драгомира Марковића, секретара треће класе; и

За статистичара треће класе Цветана Ђ. Гроздановића, државног среског економа прве класе.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

12 септембра 1918 год.
Солун

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
МИ
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде постављамо:

У Хидротехничком Одељењу Министарства Народне Привреде:

За више инжињере прве класе: Милана С. Милосављевића и Милана М. Јовановића, старијег, — више инжињере друге класе.

За инжињера прве класе: Милана М. Јовановића млађег, инжињера друге класе.

За секретара треће класе: Милана Милетића, секретара четврте класе.

За инжињера четврте класе: Борислава Стевановића, подинжињера прве класе.

За подинжињера прве класе: Карли Хеса, подинжињера друге класе.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

12 септембра 1918 год.
Солун

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
МИ
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде постављамо:

У Рударском Одељењу Министарства Народне Привреде:

За инспектора прве класе: Владимира К. Мишковића, инспектора друге класе.

За правног референта треће класе: Братислава Стојановића, правног референта четврте класе.

За рударског инжињера треће класе: Јулија Драшкоци, рударског инжињера четврте класе.

За писара друге класе: Милана Драгутиновића, писара треће класе.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

12 септембра 1918 год.
Солун

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
по милости божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
МИ
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде постављамо:

У Одељењу за Трговину, Радиност и Саобраћај Министарства Народне Привреде:

За инспектора прве класе: Миливоја Савића, инспектора друге класе;

За инспекторе друге класе: Стевана Јакољевића и Зафира В. Сташковића, инспекторе треће класе.

За капетана пристаништа друге класе: Александра Петровића, капетана пристаништа треће класе.

За писара прве класе: Милана .. Антулу, апсолвираног студента камералних наука.

За писара друге класе: Петра Кристића, дијурнисту Министарства Народне Привреде.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

22 септембра 1918 год.
Солун.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

Министарство Војно
Опште Војно Одељење
Ђенералштабни Одсек
ФВОБр. 25.184

НАРЕЂУЈЕМ:

Да се обвезник-бегунац Милан Л. Николић, из Ћуприје, кога је Рекрутна Комисија у Ајачију окатегорисала за неборца у позадини, а Командант Српског Депоа у Тулону 15 јула 1917 године упутио Команди Небораца на службу, — јави одмах најближој српској војној власти и својој обавези одговори.

10 октобра 1918 год.
у Солуну.

Министар Војни, Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

Министарство Војно
Опште Војно Одељење
Ђенералштабни Одсек
ФВОБр. 25.401

На основи решења Начелника Штаба Врховне Команде АЂБр. 145457 Супер-ревизиона Комисија Врховне Команде издала је обвезнику Авраму Жикићу дупликат уверења о сталној неспособности, пошто му је раније уверење нестало, с тога

РЕШАВАМ:

Да се нестало уверење Бр. 1752 од 3 јуна 1918 године о сталној неспособности које је Супер-ревизиона Комисија Врховне Команде била издала стално неспособном обвезнику Авраму Жикићу из Д. Грбиће среза Гружанског округа Крагујевачког оглаcи за неважеће.

11 октобра 1918 год.
у Солуну.

Министар Војни, Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

Лондон, 12 октобра. (закаснило)

По своме доласку, Г. Пашић је изјавио редактору «Пел Мел Газете» следеће:

«Повлачење Бугарске са бојишта укинуло је једну од последњих препрека уједињењу Југословена под династијом Карађорђевића а на основи Крфске Декларације. Уједињење Србије, Хрватске, Далмације, Словеначке, Босне и Херцеговине биће један потпуно природан догађај, који диктује јединство расе и језика. У ствари, Југословени нису никад били подељени. Вештачке препреке уједињењу, које су стављале страначке владе, нису никад признали заинтересовани народи. Таква упорност није могла годити дотичним владама, а тешко ће бити онима који нису никад осетили страначко угњетавање да разумеју потпуно шта ће значити слобода за те народе, који су дуго били угњетавани. Међутим то је само споредно питање ако га упоредимо са огромним политичким последицама, које ће произићи из уједињења. За југословенске народе отвориће се једна нова ера напретка. Далмација, са њеном обалом на Јадранском Мору, пружиће Србији излаз на море, за којим је она тако дуго тежила, а наши односи са британским царством, који су поткрепљени овим ужасним ратом, осигураће нам слободне везе са целим светим. Јака и уједињена Србија, поред које ће са источне стране стајати пријатељска Румунија и која ће Дунавом бити везана са Чехо-Словацима, сачињаваће најјачу препреку према амбицијама централних сила и учиниће крај немачком «Дранг нах Остен».

Обновљење Србије мораће, разуме се, да задржи нашу пажњу за доста времена после рата. Могуће је, да ће под извесним условима рат имати и извесних добрих резултата. Над рушевинама, на које ћемо наићи, подићи ћемо лепше и боље зграде. Подићи ће се лепше и боље снабдевене болнице, а у удаљеним крајевима, где их је до сада мало било, моћи ће да се заведу трајне санитарне установе. Нада Србије биће и даље њена млада генерација. Благодарећи срдачном гостопримству наших Савезника, хиљадама српских младића васпитавају се сада у Крфу, у Паризу, у Риму, а на моје велико задовољство видео сам да 400 Срба настављају своје студије на старим универзитетима у Оксфорду и Кембриџу. Улаз у додир са другим народима може по Србију да има огромних последица и да да ново обележје новој Србији, која ће се дићи над рушевинама старе и која ће савладати пустошења, која су произишла из седам година ратовања.»

Лондон, 12 октобра (закаснило).

Борд Прајс, кореспондент у британској војсци у Маћедонији, послао је жалостан опис »Страховитог скандала који се дешава пред самим вратима бугарске владе, а који даје један страшан доказ о мржњи Бугара према Србима.» Приликом личне посете, коју је г. Прајс учинио у заробљеничком логору код Софије, на радомирском путу, он је констатовао следеће: На једном блатишту од три хектара били су груписани као стадо српски заробљеници, којих је било три хиљаде, шест стотина интернираних Грка као и неколико Руса и Француза. Французи су имали колебе, али су Срби већином већ три године били под ведрим небом на киши и без покривача. Храна, која им је издавана, састојала се из воде у којој је било неколико зрна кукуруза. Г. Прајс је видео када су Бугари однели десет лешева Срба, који су у очи тога дана умрли и то у колима, која су после једног часа употребљена за транспортовање заробљеничког хлеба. Када је стигао у логор, још три леша палазила су се на земљи у једној шупици коју су називали болницом, а у којој је било осим тога још пет заробљеника, од којих су се четворица палазила у агонији без икакве помоћи. Остали заробљеници су изјавили, да никад нису видели лекара. Г. Прајс вели, да су британске војне власти одмах предузеле мере, да се пружи помоћ осталим заробљеницима и изјављује, да Србији чини част што су бугарски заробљеници у српској војсци наишли на врло добро поступање.

Солун, 14 октобра.

И ако је протекао месец дана, од како су потписали конвенцију о примирју, Бугари још нису ослободили наше заробљенике и интерниране, као што су то били дужни учинити. Енглеске трупе, које су ишле пут Штипа, среле су по свима станицама групе српских заробљеника, који још увек под стражом наоружаних Бугара раде. Само један незнатан део заробљеника и интернираних Бугари су пустили кућама и они су морали из најудаљенијих крајева Бугарске, пешке и без икаквих средстава за живот, просећи, да се потуцају докле су стигли до наше границе. Противно изричним прописима Хашке Конвенције и најобичнијим обзирима човечности, Бугари су убили неколико од ових мученика, под изговором да су покушали побећи.

Солун, 17 октобра.

Бугарска зверства су била ужасна. Једно од најјезовитијих је несумњиво убиство бившег председника општинског суда у Радовишту, Николе Андоновића и његовог детета, брата и ћерке. Жртве су биле ужасно мучене а по убиству бугарске комите су стално ископавале Николино тело, кад би га породица закопала и најзад су кости бацили у један бунар. Све је ово чињено по наређењу некаквог Николе Георгијева, свршеног бугарског правника и адвоката, који је био одређен за председника радовишке општине и који је наредио да се ови злочини изврше још пре него што он стигне у Радовиште.

ПОЧЕТАК КРАЈА

Један колико одважан и силан, толико и срећан удар означио је почетак крајње ликвидације овога ужасног рата. Још летос се са неприкривеним страхом говорило о страхотама зимске војне и немогућности брзога свршетка војних операција, данас се већ у велико говори о условима мира, који ће Савезници диктирати Централним Силама. До јуче су се све комбинације правиле пред нетакнутим противничким блоком, данас се и с једне и с друге стране потучене Бугарске на минуте и са грчевитошћу самртника одлаже час коначне капитулације. Догађаји се нижу један за другим несхватљивом брзином и данас се већ помало почиње заборављати факт, да је јавно мњење десетога дана наше офанзиве, онда кад су наше трупе биле пред Скопљем, нарочито обраћало пажњу публици да се не да занети успехом и да је и сувише рано правити смеле закључке. Доцнији догађаји дали су за право највећим оптимистима, и за срећним почетком долазили су све срећнији и бољи резултати.

Војнички значај победе на Солунском Фронту данас је већ потпуно јасан: један од противника, и то не најслабији, дефинитивно је избачен из строја, непријатељски блок раздвојен, борачки морал код осталих непријатеља из темеља поремећен. Када је Бугарска 1915 на онако перфидан начин ушла у рат, и са цинизмом разбојника а занета лаким успесима противу изоловане и са свију страна нападнуте Србије, хвалисала се »реалношћу и несентименталношћу« своје политике, Централне Силе су њен улазак обележиле као један од својих највећих политичких и војничких успеха. Доцнији догађаји у Румунији и Русији оправдавали су такво мишљење; не само што је бугарским успехом међу Савезницима био прекинут једини мост који их је преко Балкана колико толико спајао и што је тај прекид био плаћен поразом једнога малога али врло ваљаног члана великога Савеза, него је у исто време и истим тим фактом непријатељски блок био појачан, прво уласком у рат Бугарске, свежије и одморније од осталих, и друго, успостављањем непосредне везе између свих чланова противничке коалиције. Непријатељски се фронт и нагло скратио и много згодније организовао, док је Споразум био приморан де образује много удаљеније и за снабдевање много теже експедиције; противничка снага је одједном порасла у сразмери у којој је снага Споразума опала. Није био у то доба мали број песимиста који су протестовали противу одвајања снага са за-

„Српске новине”

Почетак краја
20. октобар 1918.

ИР фол. 123

Говор краља Александра у Паризу – 21. октобар 1918.

Колико сам срећан, дубоко срећан, што видим да је најзад моја отаџбина ослобођена од крвавог угњетавања...

ИР фол. 123

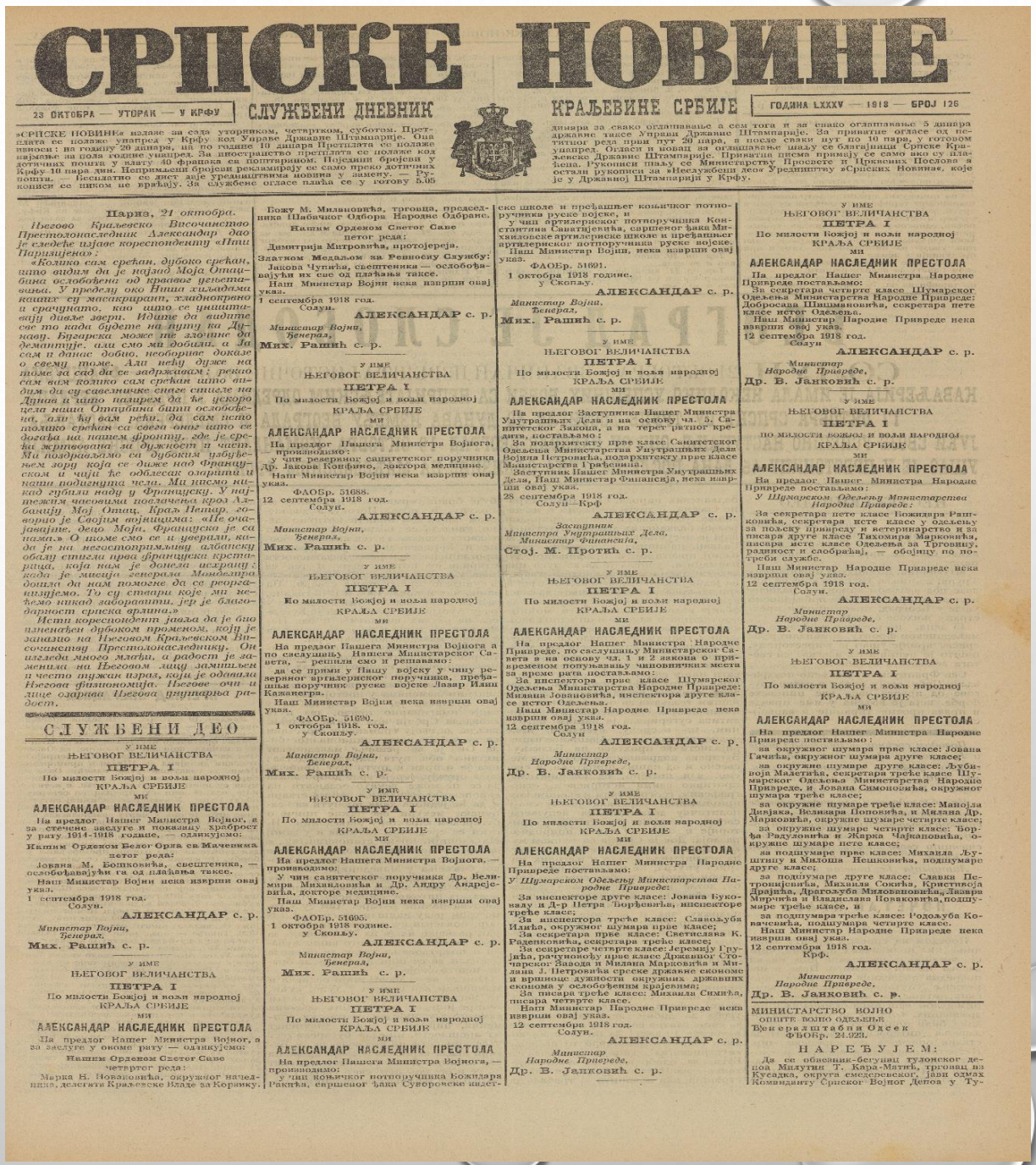

СРПСКЕ НОВИНЕ

23 ОКТОБРА — УТОРАК — У КРФУ | СЛУЖБЕНИ ДНЕВНИК | КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ | ГОДИНА LXXXV — 1918 — БРОЈ 126

Париз, 21 октобра.

Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар дао је следеће изјаве кореспонденту «Ити Паризјена»:

«Колико сам срећан, дубоко срећан, што видим да је најзад Моја Отаџбина ослобођена од крвавог угњетавања. У пределу око Ниша хиљадама наших су масакрирани, хладнокрвно и срачунато, као што се уништавају дивље звери. Идите да видите све то када будете на путу ка Дунаву. Бугарска може не злочине да демантује, али смо ми добили, а за сем и данас добро, необориве доказе о свему томе. Али нећу дуже на томе да сад да се задржавам; рекао сам вам колико сам срећан што видим да су савезничке снаге спиле на Дунав и што напорно да ће ускоро цела наша Отаџбина бити ослобођена, али ћу вам рећи, да сам исто толико срећан са свега онога што се догађа на нашем фронту, где је срећа жртвована за дужност и част. Ми поздрављамо са дубоким узбуђењем зору која се диже над Француском и чији ће одблеси озарити и наше подањене чеоа. Ми нисмо никад губили наду у Француску. У најтежим часовима повлачења кроз Албанију Мој Отац, Краљ Петар, говорио је Својим војницима: «Не очајавајте, децо Моја, Француска је са нама.» О томе смо се и уверили, када је на непотпримљиву албанску обалу стигла прва француска крстарица, која нам је донела охрабрење: када је мисија генерала Монделира дошла да нам помогне да се реорганизујемо. То су ствари које ми нећемо никад заборавити, јер је благодарност српска врлина.»

Исти кореспондент јавља да је био изненађен дубоком променом, коју је запазио на Његовом Краљевском Височанству Престолонаследнику. Он изгледа много млађи, а радост је заменила на Његовом лицу замишљеност и често пуцан израз, који је одавала Његова физиономија. Његове очи и лице озарава Његова унутарња радост.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Војног, а за стечене заслуге и показану храброст у рату 1914-1918 године, одликујемо:

Нашим Орденом Белог Орла са Мачевима четвртог реда:

Јована М. Бошковића, свештеника, — ослобођавајући га од плаћања таксе.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

1 септембра 1918 год.
Солун.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Војни,
Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Војног, а за заслуге у оном рату — одликујемо:

Нашим Орденом Светог Саве четвртог реда:

Мирка Н. Новаковића, окружног начелника, делегата Краљевске Владе за Корзику.

Божу М. Милановића, трговца, председника Шабачког Одбора Народне Одбране.

Нашим Орденом Светог Саве петог реда:

Димитрија Митровића, протојереја.

Златном Медаљом за Ревносну Службу:

Јакова Чупића, свештеника — ослобођавајући их сис од плаћања таксе.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

1 септембра 1918 год.
Солун.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Војни,
Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашега Министра Војнога, производимо:

у чин санитетског поручника Др. Јакова Конфино, доктора медицине.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

ФАОБр. 51688.
12 септембра 1918 год.
Солун.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Војни,
Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашега Министра Војнога а по саслушању Нашега Министарског Савета, — решили смо и решавамо:

да се прими у Нашу војску у чину резервног артилеријског поручника, пређашњи поручник руске војске Лазар Илић Кажанегра.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

ФАОБр. 51690.
1 октобра 1918. год.
у Скопљу.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Војни,
Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Војнога. — производимо:

У чин санитетског поручника Др. Велимира Михајловића и Др. Андру Андрејевића, доктора медицине.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

ФАОБр. 51695.
1 октобра 1918 године.
у Скопљу.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Војни,
Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашега Министра Војнога, — производимо:

у чин поручника пешадије Божидара Ракића, свршеног ђака Суворовске војне школе и пређашњег коњичког потпоручника руске војске, и

у чин артилеријског потпоручника Константина Саватијевића, свршеног ђака Михајловске артилеријске школе и пређашњег артилеријског потпоручника руске војске.

Наш Министар Војни, нека изврши овај указ.

ФАОБр. 51691.
1 октобра 1918 године.
у Скопљу.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Војни,
Ђенерал,
Мих. Рашић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Заступника Нашег Министра Унутрашњих Дела и на основу чл. 5. Санитетског Закона, а на терет ратног кредита, постављамо:

За подархитекту пре класе Санитетског Одељења Министарства Унутрашњих Дела Војина Петровића, подархитекту пре класе Министарства Грађевина.

Заступник Нашег Министра Унутрашњих Дела, Наш Министар Финанса, нека изврши овај указ.

28 септембра 1918 год.
Солун—Крф

АЛЕКСАНДАР с. р.

Заступник
Министра Унутрашњих Дела,
Министар Финанса,
Стој. М. Протић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде, по саслушању Министарског Савета и на основу чл. 1 и 2 закона о привременом попуњавању чиновничких места за време рата постављамо:

За инспектора прве класе Шумарског Одељења Министарства Народне Привреде: Милана Јовановића, инспектора друге класе истог Одељења.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

12 септембра 1918 год.
Солун

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар
Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде постављамо:

У Шумарском Одељењу Министарства Народне Привреде:

За инспекторе друге класе: Јована Букомазу и Д-р Петра Борђевића, инспекторе треће класе;

За инспектора треће класе: Славољуба Илића, окружног шумара прве класе;

За секретара прве класе: Светислава К. Раденковића, секретара треће класе;

За секретаре четврте класе: Јеремију Грујића, рачуновођу прве класе Државног Сточарског Завода и Милана Марковића и Милана Ј. Петровића среске државне економе и вршиоце дужности окружних државних економа у ослобођеним крајевима;

За писара треће класе: Михаила Симића, писара четврте класе.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

12 септембра 1918 год.
Солун.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар
Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде постављамо:

У Шумарском Одељењу Министарства Народне Привреде:

За секретара пете класе Божидара Рашковића, секретара исте класе у Одељењу за пољску привреду и ветеринарство и за писара друге класе Тихомира Марковића, писара исте класе Одељења за Трговину, радиност и словрање, — обојицу по потреби службе.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

12 септембра 1918 год.
Солун.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар
Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I
По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
ми
АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашег Министра Народне Привреде постављамо:

за окружног шумара прве класе: Јована Гачића, окружног шумара друге класе;

за окружне шумаре друге класе: Љубомира Миластића, секретара треће класе Шумарског Одељења Министарства Народне Привреде, и Јована Симоновића, окружног шумара треће класе;

за окружне шумаре треће класе: Манојла Дивјака, Велизара Поповића, и Милана Др. Марковића, окружне шумаре четврте класе;

за окружне шумаре четврте класе: Борђа Радуловића и Жарка Чајкановића, окружне шумаре исте класе;

за подшумаре прве класе: Михаила Љутшту и Милоша Нешковића, подшумаре друге класе;

за подшумаре друге класе: Славки Петронијевића, Михаила Сокића, Христивоја Дрвјића, Драгољуба Миловановића, Јазвара Мирчића и Владислава Поваковића, подшумаре треће класе, и

за подшумара треће класе: Родољуба Ковачевића, подшумара четврте класе.

Наш Министар Народне Привреде нека изврши овај указ.

12 септембра 1918 год.
Крф.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар
Народне Привреде,
Др. В. Јанковић с. р.

МИНИСТАРСТВО ВОЈНО
ОПШТЕ ВОЈНО ОДЕЉЕЊЕ
Ђенерал-штаба и Одсек
ФЂОБр. 24.923.

НАРЕЂУЈЕМ:

Да се обвезник-бегунац тулонског депоа Милутин Т. Кара-Матић, трговац из Кусадка, округа смедеревског, јави одмах Команданту Српског Војног Депоа у Ту-

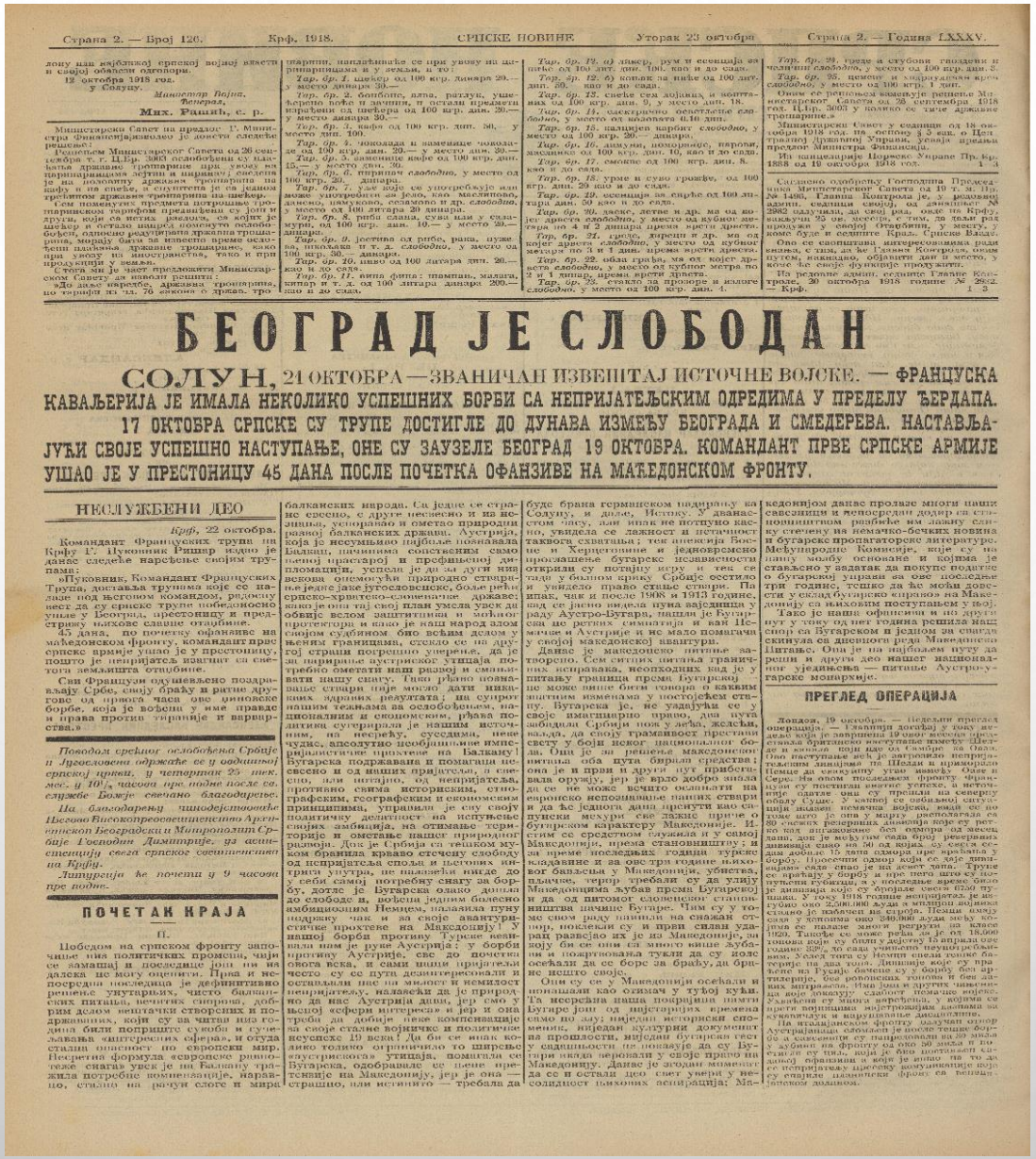

Страна 2. — Број 126. Крф. 1918. СРПСКЕ НОВИНЕ Уторак 23 октобра Страна 2. — Година LXXXV.

зону ван најближој српској војној власти и самој обавести одговора.
12 октобра 1918 год.
у Солуну.
Министар Војни,
Војвода,
Мих. Рашић, с. р.

Министарски Савет на председ. Г. Министра Финансијама је донео следеће решење:

Поводом Министарског Савета од 26 септембра т. г. Ц.Бр. 3003 ослобођени су царинама државно тростарине при увозу на царинарницама жртви и избеглици; сходно је позволити државни тростарина на шећер и на сиреће, а сходно је са једном трећином државне тростарина на шећер.

Сем поменутих предмета потпадају тростарином тарифом прописани су још и други, који са истих разлога, са којих је шећер и остало напред поменуто ослобођен, односно редуцирана државна тростарина, морају бити за извесно време ослобођени царинске државне тростарине, како при увозу на иностранства, тако и при продукцији у земљи.

Стога ми је част предложити Министарском Савету да изволи решити:

«Да дозволе нарочите, државна тростарина, по тарифи из чл. 76 закона о држав. тростарини, ослобађивање се при увозу из царинарница и у земљи, и то:

Тар. бр. 1. шећер од 100 кгр. динара 20.— у место динара 30.—

Тар. бр. 2. бомбоне, ајва, ратлук, ушећерено воће и зачини, и остали предмети справљени од шећера од 100 кгр. дин. 20.— у место динара 30.—

Тар. бр. 3. кафа од 100 кгр. дин. 50, у место дин. 100.

Тар. бр. 4. чоколада и замените чоколаде од 100 кгр. дин. 20.— у место дин. 30.—

Тар. бр. 5. замените кафе од 100 кгр. дин. 15.— у место дин. 30.

Тар. бр. 6. пиринач *слободно*, у место од 100 кгр. 25. динара.

Тар. бр. 7. уље које се употребљује или може употребити за јело, као маслиново, кикиново, памуково, сезамово и др. *слободно*, у место од 100 литара 20 динара.

Тар. бр. 8. риба слана, сува или у саламури, од 100 кгр. дин. 10.— у место 20.— динара.

Тар. бр. 9. јестива од рибе, рака, пужа, шкољака и т. д. *слободно*, у место од 100 кгр. 50. — динара.

Тар. бр. 10. пиво од 100 литара дин. 20.— као и до сада.

Тар. бр. 11. вина фина: шампањ, малага, кипар и т. д. од 100 литара динара 200.— као и до сада.

Тар. бр. 12. а) ликер, ром и есенција за пиће од 100 лит. дин. 100.— као и до сада.

Тар. бр. 12. б) конак за пиће од 100 лит. дин. 50.— као и до сада.

Тар. бр. 13. сиреће сва војника и контраиах од 100 кгр. дин. 9, у место дин. 18.

Тар. бр. 14. сакаризирано сиреће *слободно*, у место од колозата 4.40 дин.

Тар. бр. 15. напиреп карбит *слободно*, у место од 100 кгр. 20.— динара.

Тар. бр. 16. амуниц, муниције, барути, хемикалије од 100 кгр. дин. 10, као и до сада.

Тар. бр. 17. смолне од 100 кгр. дин. 8. као и до сада.

Тар. бр. 18. уроне и суво грожђе, од 100 кгр. дин. 20 као и до сада.

Тар. бр. 19. есенције за пиће од 100 литара дин. 50 као и до сада.

Тар. бр. 20. јаване, летве и др. ма од којег дрвета *слободно*, у место од кубик-метра по 4 и 2 динара према врсти дрвета.

Тар. бр. 21. гроде, хврећи и др. ма од којег дрвета *слободно*, у место од кубик-метра по 3 и 1 дин. према врсти дрвета.

Тар. бр. 22. обли трупци, ма од којег дрвета *слободно*, у место од кубног метра по 2 и 1 динар, према врсти дрвета.

Тар. бр. 23. стакло за прозоре и изложе *слободно*, у место од 100 кгр. дин. 4.

Тар. бр. 24. од лимер, рум и есенција за пиће од 100 лит. дин. 100.— као и до сада.

Тар. бр. 25. конак за пиће од 100 лит. дин. 50.— као и до сада.

Тар. бр. 26. сиреће сва војника и контраиах од 100 кгр. дин. 9, у место дин. 18.

Тар. бр. 27. сакаризирано сиреће *слободно*, у место од колозата 4.40 дин.

Тар. бр. 28. напиреп карбит *слободно*, у место од 100 кгр. 20.— динара.

Тар. бр. 29. амуниц, муниције, барути, хемикалије од 100 кгр. дин. 10, као и до сада.

Тар. бр. 30. смолне од 100 кгр. дин. 8. као и до сада.

Тар. бр. 31. уроне и суво грожђе, од 100 кгр. дин. 20 као и до сада.

Тар. бр. 32. есенције за пиће од 100 литара дин. 50 као и до сада.

Тар. бр. 33. јаване, летве и др. ма од којег дрвета *слободно*, у место од кубик-метра по 4 и 2 динара према врсти дрвета.

Тар. бр. 34. гроде, хврећи и др. ма од којег дрвета *слободно*, у место од кубик-метра по 3 и 1 дин. према врсти дрвета.

Тар. бр. 35. обли трупци, ма од којег дрвета *слободно*, у место од кубног метра по 2 и 1 динар, према врсти дрвета.

Тар. бр. 36. стакло за прозоре и изложе *слободно*, у место од 100 кгр. дин. 4.

Тар. бр. 37. гроде и стубови гвоздени и челични *слободно*, у место од 100 кгр. дин. 3.

Тар. бр. 38. цемент и хидравлични кречи *слободно*, у место од 100 кгр. 1 дин.

Овиме се решењем замењује решење Министарског Савета од 28 септембра 1918 год. Ц.Бр. 3003 у колико се тиче државне тростарине.»

Министарски Савет у седници од 18 октобра 1918 год. на основу § 5 зак. о Цен. Савету у данашњој Управи, усваја предлог предсе Министра Финансија.

На канцеларију Морске Управе Пр. Бр. 1858 од 19 октобра 1918 год. 1-4

Сагласно одобрењу Господина Председника Министарског Савета од 19 т. м. Пр. № 1486, Главна Контрола је, у редовној седници свога одељења, од данашњег № 2982 одлучила, да овај рад, овде на Крфу, завршен до 30. новембра, с тим, да исти рад продужи у својој Отаџбини, у месту, у коме буде и седиште Краљ. Српске Владе.

Ово се саопштава интересованима ради знања, с тим, да ће Главна Контрола, овим путем, навремено, објавити дан и место, у коме ће своје функције продужити.

На редовне админ. седнице Главне Контроле 30 октобра 1918 године № 2-2
— Крф. 1-3

БЕОГРАД ЈЕ СЛОБОДАН

СОЛУН, 21 ОКТОБРА — ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ ИСТОЧНЕ ВОЈСКЕ. — ФРАНЦУСКА КАВАЉЕРИЈА ЈЕ ИМАЛА НЕКОЛИКО УСПЕШНИХ БОРБИ СА НЕПРИЈАТЕЉСКИМ ОДРЕДИМА У ПРЕДЕЛУ ЂЕРДАПА. 17 ОКТОБРА СРПСКЕ СУ ТРУПЕ ДОСТИГЛЕ ДО ДУНАВА ИЗМЕЂУ БЕОГРАДА И СМЕДЕРЕВА. НАСТАВЉАЈУЋИ СВОЈЕ УСПЕШНО НАСТУПАЊЕ, ОНЕ СУ ЗАУЗЕЛЕ БЕОГРАД 19 ОКТОБРА. КОМАНДАНТ ПРВЕ СРПСКЕ АРМИЈЕ УШАО ЈЕ У ПРЕСТОНИЦУ 45 ДАНА ПОСЛЕ ПОЧЕТКА ОФАНЗИВЕ НА МАЂЕДОНСКОМ ФРОНТУ.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

Крф, 22 октобра.

Командант Француских трупа на Крфу Г. Пуконник Ришар издао је дана 21 следеће наређење својим трупама:

«Пуконник, Командант Француских Трупа, достиже тријумфе које је наградио под његовом командом, радосно вест да су српске трупе победоносно ушле у Београд, престоницу и представницу њиховог славног отаџбине.

45 дана, по почетку офанзиве на мађедонском фронту, командант прве српске армије ушао је у престоницу, пошто је непријатељ извршио са светога земљишта отаџбине.

Сви Француски одушевљено поздрављају Србе, своју браћу и ритке догађаје од првога часа ове виноске борбе, која је вођена у име правде и права против тиранције и варварства.»

Поводом срећног ослобођења Србије и Југословени одржаће се у саборној српској цркви, у четвртак 25 ов. мес. у 10½ часова пре подне после св. службе Божје свечано благодарење.

На благодарењу чиноделствоваће Његова Високопреосвештенство Архиепископ Београдски и Митрополит Србије Господин Димитрије, уз асистенцију свега српског свештенства на Крфу.

Литургија ће почети у 9 часова пре подне.

ПОЧЕТАК КРАЈА

II.

Победом на српском фронту започиње нов политичке промени, чији се замашај и последице још не могу сагледа. Пред и непосредни последица је дефинитивно решење унутрашњих, чисто балканских питања, вечитих спорова, добрим делом непотребно створених и одржаних, који су за читав низ година били поприште сукоба и сукобљавања «унутрашњих сфера», и отуда стални немир по европски мир. Несрећна формула «европске равнотеже сигнала је на Балкану трајно потребне компензације, наравно, стално на рачун слоге и мира балканских народа. Са једне се стране сасе, с друге несвесно и из нужности, успоравао и сметао природни развој балканских држава. Аустрија, која је несумњиво најбоље познавала Балкан, пичинима сопственим само њиној пракгарој и професионој дипломатији, успела је да за дуги низ година онемогући природно стварање једне југословенске, боље рећи српско-хрватско-словеначке државе; како је она тај свој план умела уско да обвије велом заштитника и заштитника протектора и како је наш народ злом својом судбином био вођим делом у њеним границама, сходно се на другој страни појачано уношење, да је за напирање аустријске утицаја потребно ометати наш развој и омањивати нашу снагу. Тако је рђаво познавање стварн није могло дати никаких здравих резултата; на супрот нашим тежњама за ослобођењем, националним и економским, рђава политика суграрала је нашим источним, и несрећу, суседима, неке чудне, апсолутно неоправдане империјалистичке прохтеве на Балкану! Бугарска подржавања и помагали несрећно и од наших пријатеља, а сигурно, или нитајно, од непријатеља, противно свима историским, етнографским, географским и економским принципима, управили је ону своју политичку делатност на испуњење својих амбиција, на отимање територије и омеђавање нашег природног развоја. Док је Србија са тешком жртвом бранила крваво стечену слободу и осигурала своја и источних интереса, не належи нигде до у себи самој потребну снагу за борбу, дотле је Бугарска једнако долазила до слободе и, вођена једним билесно избиционизмом Немаца, налазила пуну подршку чак и за своје авантуристичке прохтеве на Македонију! У нашој борби противу Турске неизвала нам је руке Аустрија; у борби противу Аустрије, све до почетка овога века, и сами наши пријатељи често су се пута дезинтересовали и осећали ипе на мањост и немалост непријатељу, налазећи да је природно да нас Аустрија дуси, јер смо у њеној сфери интереса и утицаја. И ова треба да добије неке компензације за своје стално војничке и политичке неуспехе 19 века! Да би се нпак коначно тодико отрпчило то ширење «аустриског» утицаја, помагала се Бугарска, одобравпе се неке претеније на Македонију, јер је она — страшно, или истинито — требала да буде брана германском надирању ка Солуну, и даље, Истоку. У двапаестом веку, пли нпак не постоје касније, увидела се лажност и нетачност таквога схватања; тек анексија Босне и Херцеговине и једновремено прошпрење бугарске исдавистске открили су потпуну игру и тек се тада у болном кризу Србије остпло и увиђено право стање ствари. Па нпак, чак и после 1908 и 1913 године, кад се јасно видела пува заједница у раду Аустро-Бугара, пашлп је Бугарска не ретких симатија и ван Немачке и Аустрије и не мало помагача у својој македонској авантури.

Данас је македонско питање затворено. Сем ситних питања граничних исправака, неопходних кад је у питању граница преко којих Бугарској не може више бити говора о каквим значним изменама у постојећем стању. Бугарска је, не уважујући се у своје имагинарно право, два пута забацила Србији ноге у леђа, желећи, кадгда, да своју трамавност пристави сусту у боји иског националног дела. Они је за решење македонског питања оба пута бирала средства: она је и први пут прибегла сили, да ће једнога дана присути као сапуници мсмури све дакле пријче о бугарском карактеру Македоније. И стим се средством служила и у самој Македонији, према становништву: и за време последњих година турске владавине и за ове три године ликовог бављења у Македонији, убистава, пљачке, терор требали су да утиру Македонцима љубав према Бугарској и да од питомог словенског становништва начине Бугаре. Чим су у томе свом раду напили на снажан отпор, поклекли су и први силан удараји развејао их је из Македоније, за коју би се сад мало више љубили и пожртвовања тукли да су нам оспећали да се борс за браћу, да бранс нешто своје.

Они су се у Македонији осећали и понашали као отимач у туђој кући. Та несрећна наша попришта пимти Бугаре још од најстаријих времена само по злу; нпједан историски спомепик, нпједан културни документ из прошлости, нпједан бугарски гест с седмпљности не показује да су Бугари икада веровали у своје право на Македонију. Данас је згодан моменат да се и сетпмо дпо свог умора у несолидпост пихових аспирација; Македонијом данас пролазе многи наши савсзпици и непосредни додир са становништвом рушење ам лажну слику стечену на немачко-бечких новина и бугарске пропагаторске литературе. Међународне Комисије, које су на лицу мсста, биће основане и којима је стављено у задатак да покупе податке о бугарској управи на ове последње три године, тешко да ће моћи довести у склад бугарско «право» на Македонију са њиховим поступањем у њој.

Тако је наше оружје и по другој пут у току од пет година решила наш спор са Бугарском и једном за сигда скинула са дневног реда Македонско Питање. Оно је на најбољем путу да реши и други део нашег националног уједињења — питање Аустро-Угарске Монархије.

ПРЕГЛЕД ОПЕРАЦИЈА

Лондон, 19 октобра. — Недељни преглед операција. — Главни догађај у току недеље који је завршен 19 овог месеца представља британско-француске покрете Шеа де и кнежа који иду од Саморе ка Одри. Ово наступање већ је потпуно непријатељским линијама на Шеди и приморали су непријатеља да почне да повлачи своје и Серс. На овом последњем фронту Француске су постигле многе успехе, а источније платке ове су пресли на северну обалу Суше. У свима се овим сукобима јављају немачке војске, које се до тоне што је она у марту располагала са 80 свежих резервних дивизија, данас једе су једва 50 свежих дивизија, од којих су свега седам добиле 15 дана одмора пре враћања у борбу. Просечни одмор који се даје дивизијама сада спао је на десет дана. Трупе се враћају у борбу и пре него што су потпуно опорављене, а у последње време било је дивизија које су биле свега 6 до 7 пута. У току 1918 године непријатељ је изгубио око 2.500.000 људи а мађарски војници само је набављен на Србији. Нешто мању суму у износима око 240.000 људи могу изгубили су пасаве јачих класа године 1920. Тиме се може рећи да је од 18.000 топова које су биле у једпу 10 априла ове године 33%, до сада уништено неупотребљиво. Један број тога су Немци спели тешке батерије на два точка. Дивизије које су пра вене на Русије замене су у борбу без артилерије, ове реповпране топове и без дивизијских митраљеза. Ова јака и другим речима да воје повлаче слабост немачке војске. Удаљени су многа пређени, у којима се врсте појединих дивизија мешају са комадићима и нарушавање дисциплине.

На италијанском фронту одлучан напор Аустријанаца сломљен је после тешке борбе а савезници су напредовали на 30 миља у дубину на фронту од око 50 миља и по. Један од њих, који је био потпуно сломљен од Италијана и које је онда на то да се непријатељу дрскоку комуникације које су ствари немачких трупа са великим дошлом.

„Српске новине”
Ослобођење Београда –
23. октобар 1918.

ИР фол. 123

Расулу Аустроугарске монархије нема примера у историји света, оно се не може описати... – 25. октобар 1918.

П фол. 353

ПРАВДА

БЕОГРАД 25. ОКТОБРА 1918 | Директор МАНОЈЛО СОКИЋ | ЦЕНА 0·20 П. Д. | Бр. 7

Крај Аустрије

Васкрс Југословена.

Београд, 24. октобра

Расулу аустроугарске монархије нема примера у историји света; оно се не може описати. Тек сада се сазнају многе појединости, али нам простор не допушта да их све износимо. У следећим редовима читаоци ће ипак наћи довољно обавештења о расулу наше велике некадање гонитељке, на чијим се рушевинама диже слободна држава Срба, Хрвата и Словинаца од Трста до Вардара.

Беома је интересантан извештај једног нашег који је прошао кроз Аустрију и Угарску у време револуције.

Тај нам прича:

— Револуција у Бечу —

„26 септембра побегао из Гредига у униформи аустријског војника. У Беч сам стигао 14 октобра и ту сам се три дана задржао. После једног збора раширили су се улицама масе света демонстрирајући, заустављајући трамваје и лупајући кафане и поједине зграде без обзира народности. Официрима је грађанство скидало розете. Полиција је била потпуно немоћна. У демонстрацијама учествовало је много девертера који су викали „Живео мир!“ Чуло се осим тога да је цар побегао у Швајцарску. У путу ка Пешти сретао сам војнике који су одилазили кућама, напустивши фронтове.

— Метежи у Пешти —

На пештанској станици дочекаше нас огромне масе света, бацајући цвеће на војску уз усклике „Живела револуција“ „Живео мир“. У вароши је био прави метеж. Војници и официри поскидаше, ко силом ко драговољно, розете, аутомобили са црвеним и националним заставама крстарили су улицама. У аутомобилима су били измешани грађани са војницима и били су сви наоружани. Сви државни магацини су тога дана разбијени. Пред магацине које су чувале босанске мусломанске регименте дошли су грађани тражећи да се војници уклоне и онда су заједнички опљачкали магацине. У целој вароши је била потпуна анархија. Чим је метеж отпочео затворене су радње. Пешту сам оставио првим револуционарним возом, који је био искићен мађарским тробојкама. На наше велико изненађење у Новом Саду је свет још био необавештен, тако исто војници и официри. Изишли смо у варош, ја и још два српска војника, двојица мађарских и десетак аустријских.

— У Новом Саду и Срему —

На путу за Н. Сад пуцали смо из воза и уништавали телеграф. У варош смо ушли наоружани са песмом и пуцајући са узвицима „Доле Карло“ „Живео Мир!“ Уз пут смо аустријским војницима и официрима скидали розете. Гомила револуционараца расла је све више и више. На главној улици затекосмо приличну гомилу свету наоружану. Официри, којима смо скидали розете били су зачуђени и у бедном стању. Ја и још два војника били смо наоружани и тако смо деградирали официре. Разјарена гомила пође на касарне и онда смо уз пуцњаву, песму и вику ушли у касарну. Касарна је била пуна војника са вишим и нижим официрима. Официри су се дуго опирали, али смо им ми бајонетима запретили те су на очиглед својих војника морали скинути своје розете. Сдатле смо пошли затворима, разоружали стражаре и ослободили апсенике, који су нам се уз узвике „Ељен“ и „Живели“ придружили. Са том гомилом учинили смо у другој касарни исто. Цео један хрватски пук видевши револуцију окитио се хрватским тробојкама и не слушајући своје заповеднике похиташе кућама. Може се рећи да су за стварање револуције у том крају највише учинили Срби из Србије и Срема. Нови Сад смо оставили у највећој галами. Из Н. Сада одох у Карловце, где се још налазила немачка војска. Карловци беху пуни Срба Сремаца из „зелених кадрова“. У последње време било је по тачном рачуну преко 2 и по милиона девертера у аустроугарској војсци. У Карловцима смо пуцали из пушака, вичући „Живео краљ Петар!“ Одушевљењу није било краја. С највећим нестрпљењем очекују Сремци српску војску. Из Карловаца сам стигао у Земун где је већ било образовано Веће. Ја лично скинуо сам седморици официра розете. Нарочиту је заслугу стекао редов Гавра Томић, из одличне српске поролице Томића из Земуна, који ме је послужио и својом објавом.

— Капитулација Угарске —

20. октобра била је седница мађарског Нар. Већа, на којој је ратни министар Бела Линдер у име владе изјавио следеће:

„Угарска ће војска положити оружје и у циљу мировних преговора влада је заповедила главном заповеднику балканске војске, да ступи у додир са противничком војском на Балкану. Угарска влада умолила је врховну команду антантине војске да ако мисли Угарску окупирати, окупацију изврши енглеским и француским трупама.“

Ратни Министар Линде наредио је генералима Кевешу и Боројевићу, да сместа положе оружје и ступе у додир са противником и да га замоле да окупира Угарску и да одреди демобилизационе комисије које ће угарску војску разоружати. Иста наредба издата је и трупама под командом генерала Макензена

У будимпештанским листовима изишло је саопштење ратног министра Линдера где каже да још није добио одговор противника.

— Убиство Грофа Тисе —

О убиству грофа Тисе сазнајемо да су војници и грађани пошавши у намери да Тису убију, довезли мртвачка кола пред његову палату и онда тек убиство извршили. Метеж на улицама био је неописан.

Карлово бегство.

Краљ Карло побегао је у Швајцарску. Тамо се већ налазе и велике војводе Фридрих и Леополд Салватор, главни инспектор артиљерије. Из Беча су они однели собом најскупоценије ствари.

Кевешов крај

У Новом Саду је огромно одушевљење. Сав пљен који су Аустријанци и Немци извукли из Београда налази се у Новом Саду, Петроварадину и по другим местима. Исто тако и све архиве бившег гувернемана. Српски заробљеници, грађани а и сами мађарски заробљеници скинули су у Новом Саду на улици розету фелдмаршалу Кевешу, главнокомандујућем аустро-немачких трупа за последње наше офанзиве. Немачки официри и војници предају оружје нашим официрима и војницима. Остатак немачких трупа бежи ка северу. Петроварадинску тврђаву поселе су чете образоване од наших ослобођених заробљеника.

— Спасење наше стоке —

У Новом Саду остало је преко две хиљаде грла наше одвучене стоке, о којој се стара српски Одбор. Издата је наредба да нико стоку и робу упљачкану од аустријанаца и Немаца у Србији не сме куповати.

—

Новосађани и Петроварадинци у Београду.

Јуче у јутру допутовало је лађом „Хрват“ из Новог Сада изасланство Петроварадинског месног Одбора Нар. Већа и новосадског српског Одбора; за Нови Сад: Г. г. Игњат Павлас, подпредседник Одбора, Душан С. Марковић, Душан С. Монашевић, из Новог Сада и Петар Лазић, трговац из Шапца, за Петроварадин: г. г. Милан Видман, градски сенатор и Фрањо Малин, професор. Са њима је дошао и инжењер Ладински који је допратио делове однете из београд. електр. фабрике. Капетан брода, Петар Крипетић, ставио је Нар. Одбору брод на расположење чим га је Одбор за то молио, и ако му је послуга била већином мађарска.

Депутација се одмах упутила највишој војној власти, и ову замолила да се што пре пошаљу одељења наше војске да не би наступило безвлашће, пошто се аустроугарска војска потпуно растурила. Становништво жељно и нестрпљиво очекује долазак српске војске.

Пошто је депутација разгледала град, поздрављана од Београђана, вратила се бродом после подне. Грађанство окупљено на обали бурно их је поздравило узвицима „Живео Краљ Петар“ „Живела Југославија“.

Како је у Новом Саду.

Од чланова изасланства имамо ове појединости:

У Новом Саду организован је српски народни одбор у споразуму са свима странкама и са Хрватима. Одбору је циљ да у вароши одржи ред. Он је организовао народну стражу а и српски војници, који су се спасли ропства наоружани су, те сада они до доласка српске војске и власти чувају безбедност грађана. Одбор покреће свој орган „Српска Реч“. У организацију Одбора ушло је и српско организовано радништво. Одбор је донео резолуцију да само конференција за мир може решити југословенско питање у вези са Банатом, Бачком и Барањом.

Песма миру – „Слобода” – 7. новембар 1918.

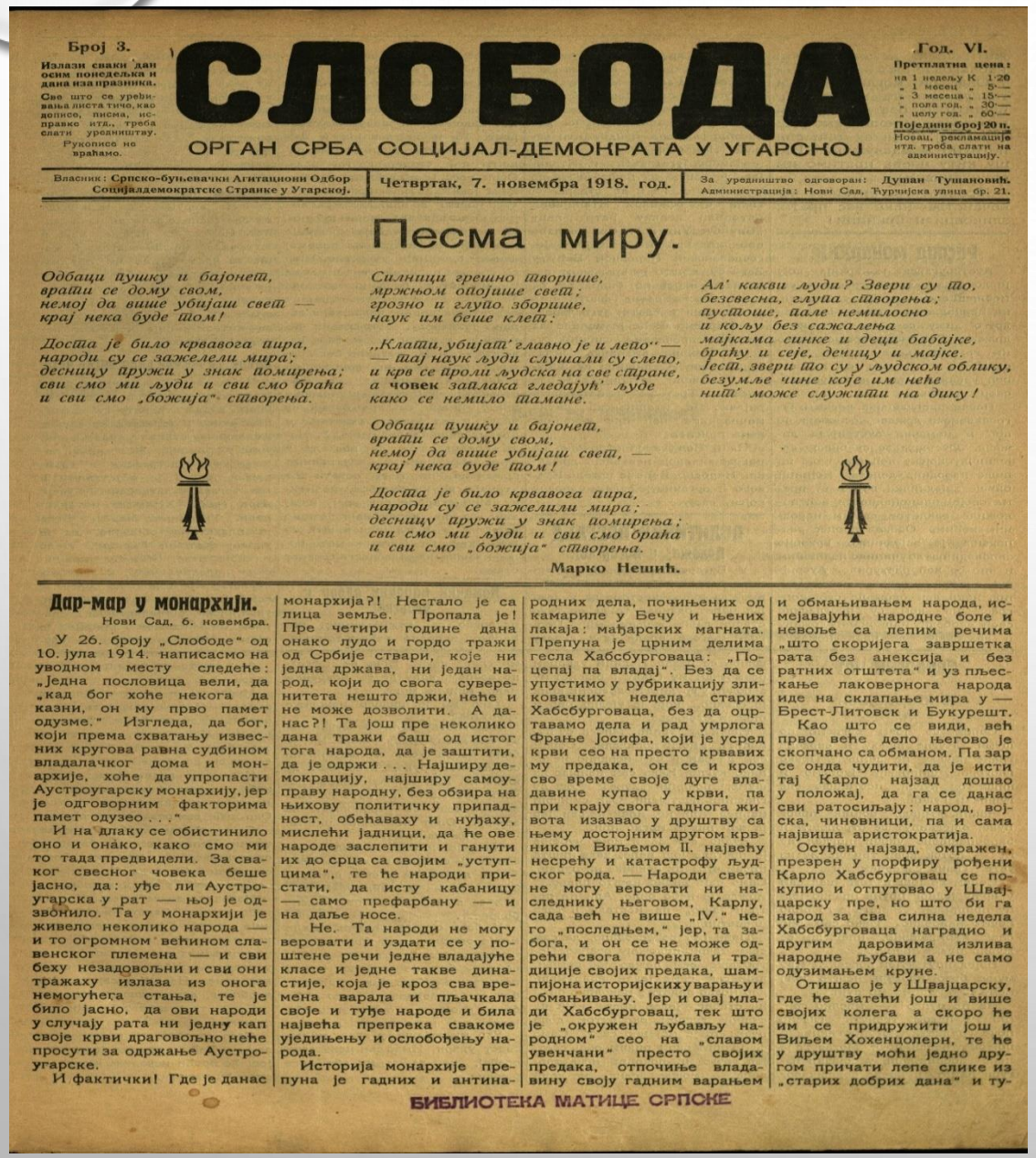

Број 3. Год. VI.

Излази сваки дан осим понедељка и дана иза празника.

Све што се уређивања листа тиче, као дописе, писма, исправке итд., треба слати уредништву. Рукописе не враћамо.

СЛОБОДА

ОРГАН СРБА СОЦИЈАЛ-ДЕМОКРАТА У УГАРСКОЈ

Претплатна цена: на 1 недељу К 1·20, „ 1 месец „ 5·—, „ 3 месеца „ 15·—, „ пола год. „ 30·—, „ целу год. „ 60·—. Појединн број 20 п. Новац, рекламације итд. треба слати на администрацију.

Власник: Српско-буњевачки Агитационн Одбор Социјалдемократске Странке у Угарској. | Четвртак, 7. новембра 1918. год. | За уредништво одговоран: Душан Тушановић. Администрација: Нови Сад, Ћурчијска улица бр. 21.

Песма миру.

Одбаци пушку и бајонет,
врати се дому свом,
немој да више убијаш свет —
крај нека буде том!

Доста је било крвавога пира,
народи су се зажелили мира;
десницу пружи у знак помирења;
сви смо ми људи и сви смо браћа
и сви смо „божија" створења.

Силници грешно створише,
мржњом опојаше свет;
грозно и глупо зборише,
наук им беше клет:

„Клати, убијат' главно је и лепо" —
— тај наук људи слушали су слепо,
и крв се проли људска на све стране,
а човек заплака гледајућ' људе
како се немило тамане.

Ал' какви људи? Звери су то,
безсвесна, глупа створења;
пустоше, пале немилосно
и кољу без сажаљења
мајкама синке и деци бабајке,
браћу и сеје, дечицу и мајке.
Јест, звери што су у људском облику,
безумље чине које им неће
ниш' може служити на дику!

Одбаци пушку и бајонет,
врати се дому свом,
немој да више убијаш свет, —
крај нека буде том!

Доста је било крвавога пира,
народи су се зажелили мира;
десницу пружи у знак помирења;
сви смо ми људи и сви смо браћа
и сви смо „божија" створења.

Марко Нешић.

Дар-мар у монархији.

Нови Сад, 6. новембра.

У 26. броју „Слободе" од 10. јула 1914. написасмо на уводном месту следеће: „Једна пословица вели, да „кад бог хоће некога да казни, он му прво памет одузме." Изгледа, да бог, који према схватању извесних кругова равна судбином владалачког дома и монархије, хоће да упропасти Аустроугарску монархију, јер је одговорним факторима памет одузео . . ."

И на злаку се обистинило оно и онако, како смо ми то тада предвидели. За сваког свесног човека беше јасно, да: уђе ли Аустроугарска у рат — њој је одзвонило. Та у монархији је живело неколико народа — и то огромном већином славенског племена — и сви беху незадовољни и сви они тражаху излаза из онога немогућега стања, те је било јасно, да ови народи у случају рата ни једну кап своје крви драговољно неће просути за одржање Аустроугарске.

И фактички! Где је данас монархија?! Нестало је са лица земље. Пропала је! Пре четири године дана онако лудо и гордо тражи од Србије ствари, које ни једна држава, ни један народ, који до свога суверенитета нешто држи, неће и не може дозволити. А данас?! Та још пре неколико дана тражи баш од истог тога народа, да је заштити, да је одржи . . . Најширу демократију, најширу самоуправу народну, без обзира на њихову политичку припадност, обећаваху и нуђаху, мислећи јадници, да ће ове народе заслепити и ганути их до срца са својим „уступцима", те ће народи пристати, да исту кабаницу — само префарбану — и на даље носе.

Не. Та народи не могу веровати и уздати се у поштене речи једне владајуће класе и једне такве династије, која је кроз сва времена варала и пљачкала своје и туђе народе и била највећа препрека свакоме уједињењу и ослобођењу народа.

Историја монархије препуна је гадних и антинародних дела, почињених од камариле у Бечу и њених лакаја: мађарских магната. Препуна је црним делима гесла Хабсбурговаца: „Поцепај па владај". Без да се упустимо у рубрикацију зликовачких недела старих Хабсбурговаца, без да оцртавамо дела и рад умрлога Фрање Јосифа, који је усред крви сео на престо крвавих му предака, он се и кроз сво време своје дуге владавине купао у крви, па при крају свога гаднога живота изазвао у друштву са њему достојним другом крвником Виљемом II. највећу несрећу и катастрофу људског рода. — Народи света не могу веровати ни наследнику његовом, Карлу, сада већ не више „IV." него „последњем," јер, та забога, и он се не може одрећи свога порекла и традиције својих предака, шампиона историјских варању и обмањивању. Јер и овај млади Хабсбурговац, тек што је „окружен љубављу народном" сео на „славом увенчани" престо својих предака, отпочиње владавину своју гадним варањем и обмањивањем народа, исмејавајући народне боле и невоље са лепим речима „што скорије завршетка рата без анексија и без ратних отштета" и уз пљескање лаковернога народа иде на склапање мира у — Брест-Литовск и Букурешт.

Као што се види, већ прво веће дело његово је скопчано са обманом. Па зар се онда чудити, да је исти тај Карло најзад дошао у положај, да га се данас сви ратосиљају: народ, војска, чиновници, па и сама највиша аристократија.

Осуђен најзад, омражен, презрен у порфиру рођени Карло Хабсбурговац се покупио и отпутовао у Швајцарску пре, но што би га народ за сва силна недела Хабсбурговаца наградио и другим даровима излива народне љубави а не само одузимањем круне.

Отишао је у Швајцарску, где ће затећи још и више својих колега а скоро ће им се придружити још и Виљем Хохенцолерн, те ће у друштву моћи једно другом причати лепе слике из „старих добрих дана" и ту-

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Одбаци пушку и бајонет,
врати се дому свом,
немој да више убијаш свет –
крај нека буде том!...

ИР фол. 3

Крај ватре – „Видов-дан”, св. 1

ИР III 71

Крај ватре... Снимак Јос.

СРПСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ДНЕВНИК

КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРИМИРЈЕ

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПРЕГЛЕД

ПРЕГЛЕД СТРАНЕ ШТАМПЕ

Примирје –
„Српске новине”
1. новембар 1918.

ИР фол. 123

Војна конвенција... – „Телеграм Вечерњих новости”
2. новембар 1918.

- *Војна конвенција*

која регулише услове примирја између Савезника и Аустроугарске: ...

- *Капитулација Немачке*

П фол. 419

П фол 419
1918

Излази сваког дана у 7 сати ујутру.

Петак, 2. Новембра 1918. БЕОГРАД.

ТЕЛЕГРАМ „ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ“.

Цена 20 п. дин. или 24 хелера.

Кн. бр. 3572

Револуција у Немачкој. Цар Виљем побегао.

Хаг, 31. октобра

Данас су пребегли у Холандију цар Виљем са фамилијом, престолонаследник и Хинденбург. У Берлину потпуна револуција.

Војна конвенција

која регулише услове примирја између Савезника и Аустро-Угарске:

1. Угарска повлачи све своје трупе северно од линије Великог Самоша, Бистрица, Марош, Марија-Терезијопол, Баја, Печуј (Финфкирхен), ток Драве до спајања ове реке са границом Славоније-Хрватске. Савезници ће заузети евакуисан предео, једино ће се задржати полиција и жандармерија у потребном броју, као и јединице употребљене за обезбеђење железнице.

2. Демобилизација угарске сувоземне и поморске војске, изузев за обезбеђење унутрашњег реда и делова полиције.

3. Право да Савезници поседну сва места од веће стратегијске важности. Право пролаза и бављења савезничких трупа кроз целу Угарску. Потпуно искоришћавање свију комуникационих средстава.

4. Жељезнички персонал и материјал раније на окупираној [illegible]они остаће и даље. Резерва [illegible] од 2000 вагона и 100 локомотива (нормалног колосека) и [illegible] 600 вагона и 50 локомотива (уског колосека) предаће се за употребу савезничких трупа. Од овога ће се накнадити губи[illegible] српског материјала, који су наступили због рата. Један део [illegible] може се узети од Аустрије. Ј[illegible]дство и пловни материјал ран[illegible] на окупираној територији ос[illegible]ту и даље. 6 монитора би[illegible] одмах предани савезницима у Београду.

5. Остатак дунавеке флотиле прикупиће се и разоружати у једном пристаништу дунавском. Одмах ће се узети 10 путничких лађа, 10 реморкера и 60 шлепова за потребе савезничких војсака. Од овога ће се накнадити губици српског пловног парка, који су наступили због рата.

6. Стављање на расположење 3000 војника железничара са потребним материјалом за оправку железничких пруга у Србији.

7. Стављање на расположење одреда телеграфиста са потребним материјалом за поновно постављење телефонских и телеграфских комуникација у Србији

8. Стављање на расположење 25000 коња и транспортног материјала.

9. Депои оружја и ратног материјала на местима, која ће одредити командант савезничке војске.

10. Одмах ослободити ратне заробљенике и грађане савезничке и прикупити их на погодним тачкама за укрцавање у железничке возове, одакле ће бити рапатрирани. Ратни угарски заробљеници задржаће се привремено.

11. Оставља се рок од 15 дана за прелаз и бављење кроз Угарску немачких трупа. Поштанска и телеграфска веза са Немачком биће под контролом савезника.

12. Угарска ће олакшавати издржавање окупационих трупа. Реквизиција допуштена. Исплата по текућој цени.

13. Угарска влада обавезује се, да заустави пловеће мине низводно Дунавом од њене границе са Аустријом, да пријави своје мине у Дунаву и Црном Мору и да похвата све које су сада у њеним водама.

14. Сва комуникативна средства у Угарској биће стављена под контролу савезника.

15. Да би се сачували савезнички интереси придаће се представник угарском министарству за исхрану.

16. Обавеза за Угарску, да прекине све односе са Немачком и забрани ма какав транспорт трупа и муниције.

17. Савезници се неће мешати у унутрашњу администрацију Угарске.

18. Непријатељства између савезника и Угарске престала су.

Састављено у дупликату 31 X у 23·30 часа (11 [illegible] по ноћи) у Београду.

За Угарску делегат угарске владе
Бела Линдер с. р.

За Савезнике делегати Ђенерале главног команданта:
воевода Мишић, с. р.
Ђенерал Анрис, с. р.

ИЗВЕШТАЈ
Српске Врховне Команде
Београд, 31-X.

Наше су трупе у наступању ка Темишвару, одакле 5000 Немаца са нешто артиљерије одступају за Сегедину на Будимпешту.

Заузели смо Вошац и Суботицу. Даље на запад прешли смо западно од линије Вуковар—Митровица. Један батаљон упућен возом за Ријеку.

У Босни наше се трупе прикупљају на простору око Сарајева.

Одбор Народног Већа у Варадину обратио се за помоћ ради за тите народа у Мађумурју.

У Стамору и Орсовици заплењено 108 вагона и 9 локомотива.

У Сентомашу и Врбасу око 25 топова, много пушака, коња и неколико магацина материјала.

Капитулација Немачке

Услови, које су Савезници поставили Немачкој за примирје, не значе ништа друго до капитулацију империјалистичке Немачке. Немачки народ нема разлога бити незадовољан условима примирја, јер они не погађају народ као такав, него власнике носиоце милитаристичке и империјалистичке политике. Ма колико да је са немачке стране често покушавано представити свету, како Немачка нема ни освајачких ни империјалистичких прохтева, ипак је постојање силне војничке организације и подизање ратне флоте доказ, да једна земља са таквим ратничким припремама не може водити другу политику до освајачку.

Као што у физичком свету, свака акција изазива реакцију, тако је и у политици, свака надмоћност изазива противу себе коалирање снага.

То је било у прошлости, то се потврдило и сада. Када је Француска под Лујем XIV и Наполеоном I представљала најјачу војничку силу у Европи, изазвала је противу себе коалицију свих осталих европских држава. Тако је у половини прошлога века Русија представљала опасност за равнотежу у Европи и против ње се коалираше Енглеска, Француска, Турска и Сардинија.

Тако је и сада немачки милитаризам изазвао противу себе прво коалицију целе Европе, а по томе готово целога света. Не може се спорити вредност немачке војске ни њених вођа, али онако исто, као што ни ђеније једнога Наполеона Првога није могао дефинитивно одолети надмоћности својих противника, исто тако нису ни немачке армије исто учинити. При томе је немачка политика правила страховита погрешке. Она, прво, није схватила дух времена, па је чак у логор својих противника отерала народе, за чију се слободу, тобож, борила, као Пољаке, Литавце, Финце. За тим је немачко војно вођство у друштву с дипломацијом учинило најфаталнију погрешку објавом неограниченог рата подморницама. Последица тога био је улазак Америке у рат и готово целог осталог света ван Европе. Тога дана била је запечаћена судбина Немачке, и оно што је цео свет јасно видео, немачки државници нису увиђали. Настале су честе канцелар ке кризе, унутрашње незадовољство, док шире масе нису биле на чисто, да је немогуће истрајати путем, којим греде немачки државници. Немачки власници у последње доба имали су борбу на два фронта: са спољним непријатељем и са незадовољством у земљи. Борба је на оба фронта била тешка и свела се на дефанзиву, дакле на негативан начин борбе.

Дефанзива је била краткога века, јер и морална и физичка надмоћност противника немачког империјализма била је огромна.

Стари режим у Немачкој је срушен и његовим падом отвара се нова епоха и за немачки народ и за целу Европу. За немачки народ, што се може слободно развијати у демократском правцу, за Европу, што нестанком милитаристичког баука настаје епоха мирног развијања народа и могућност узајамног споразума.

Ратне и политичке вести.

АУСТРИЈСКИ ЦАР ИНТЕРНИРАН.

Како се поуздано сазнаје, интерниран је у Бечу аустријски цар Карло.

ЧЕСИ У УГАРСКОЈ.

Чешке трупе ушле су у Угарску, да окупирају словачке крајеве. У Угарској има 12 жупанија у којима живе Словаци. Угарска влада услед тога упутила је радиотелеграм свима народима, у којем моли, да се очува целокупност угарске државе.

НЕМЦИ У АУСТРИЈИ

Још много раније дошла је вест, да су баварске трупе ушле у Салцбург и да поседају друге градове Аустрије. Тиме се истиче стара тежња пангерманаца, да Немачкој царевини привуку све Немце, која је идеја налазила јаког одзива и у националној странци Аустријских Немаца. Њих је у парламенту представљао заступник Волф. Међутим, то се питање неће тако једноставно решити, пошто оно улази у замршени

„Гласник Народнога већа” – 7. новембар 1918.
ПРИМИРЈЕ СКЛОПЉЕНО

Ноћу од 2. на 3. о. м. склопљено је примирје, које су потписали: са стране ентенте генерал Диаз, а са стране некадашње Аустроугарске монархије генерал Вебер...

- *Непријатељства имају се одмах обуставити како на земљи, тако и на води и у зраку...*

П фол. 214

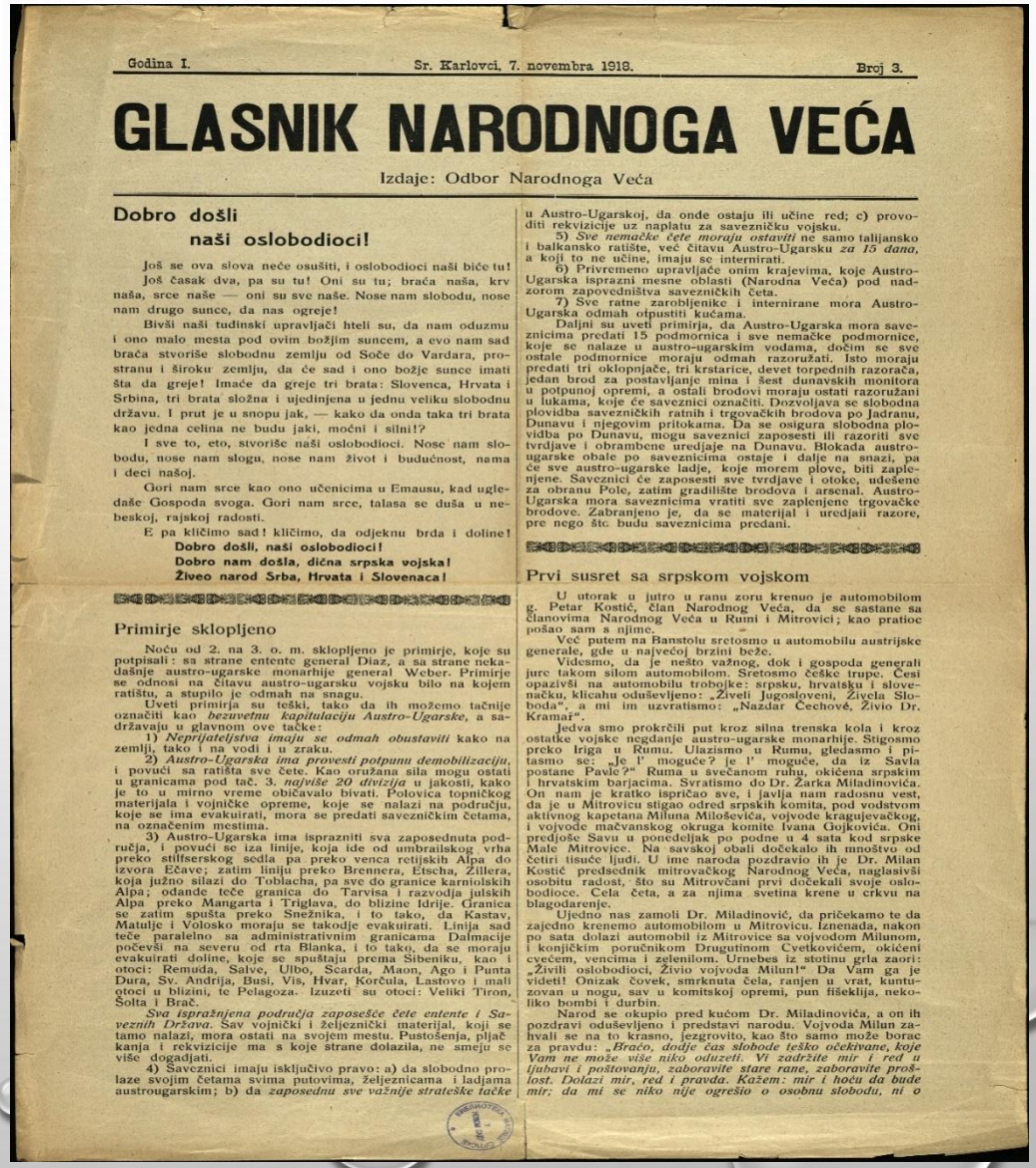

Godina I. Sr. Karlovci, 7. novembra 1918. Broj 3.

GLASNIK NARODNOGA VEĆA

Izdaje: Odbor Narodnoga Veća

Dobro došli naši oslobodioci!

Još se ova slova neće osušiti, i oslobodioci naši biće tu! Još časak dva, pa su tu! Oni su tu; braća naša, krv naša, srce naše — oni su sve naše. Nose nam slobodu, nose nam drugo sunce, da nas ogreje!

Bivši naši tudinski upravljači hteli su, da nam oduzmu i ono malo mesta pod ovim božjim suncem, a evo nam sad braća stvoriše slobodnu zemlju od Soče do Vardara, prostranu i široku zemlju, da će sad i ono božje sunce imati šta da greje! Imaće da greje tri brata: Slovenca, Hrvata i Srbina, tri brata složna i ujedinjena u jednu veliku slobodnu državu. I prut je u snopu jak, — kako da onda taka tri brata kao jedna celina ne budu jaki, moćni i silni!?

I sve to, eto, stvoriše naši oslobodioci. Nose nam slobodu, nose nam slogu, nose nam život i budućnost, nama i deci našoj.

Gori nam srce kao ono učenicima u Emausu, kad ugledaše Gospoda svoga. Gori nam srce, talasa se duša u nebeskoj, rajskoj radosti.

E pa kličimo sad! kličimo, da odjeknu brda i doline!

Dobro došli, naši oslobodioci!
Dobro nam došla, dična srpska vojska!
Živeo narod Srba, Hrvata i Slovenaca!

Primirje sklopljeno

Noću od 2. na 3. o. m. sklopljeno je primirje, koje su potpisali: sa strane entente general Diaz, a sa strane nekadašnje austro-ugarske monarhije general Weber. Primirje se odnosi na čitavu austro-ugarsku vojsku bilo na kojem ratištu, a stupilo je odmah na snagu.

Uveti primirja su teški, tako da ih možemo tačnije označiti kao *bezuvetnu kapitulaciju Austro-Ugarske*, a sadržavaju u glavnom ove tačke:

1) *Neprijateljstva imaju se odmah obustaviti* kako na zemlji, tako i na vodi i u zraku.

2) *Austro-Ugarska ima provesti potpunu demobilizaciju*, i povući sa ratišta sve čete. Kao oružana sila mogu ostati u granicama pod tač. 3. *najviše 20 divizija* u jakosti, kako je to u mirno vreme običavalo biti. Polovica topničkog materijala i vojničke opreme, koje se nalazi na području, koje se ima evakuirati, mora se predati savezničkim četama, na označenim mestima.

3) Austro-Ugarska ima isprazniti sva zaposednuta područja, i povući se iza linije, koja ide od umbrailskog vrha preko stilfserskog sedla pa preko venca retijskih Alpa do izvora Ečave; zatim liniju preko Brennera, Etscha, Zillera, koja južno silazi do Toblacha, pa sve do granice karniolskih Alpa; odande teče granica do Tarvisa i razvodja julskih Alpa preko Mangarta i Triglava, do blizine Idrije. Granica se zatim spušta preko Snežnika, i to tako, da Kastav, Matulje i Volosko moraju se takodje evakuirati. Linija sad teče paralelno sa administrativnim granicama Dalmacije počevši na severu od rta Blanka, i to tako, da se moraju evakuirati doline, koje se spuštaju prema Sibeniku, kao i otoci: Remuda, Salve, Ulbo, Scarda, Maon, Ago i Punta Dura, Sv. Andrija, Busi, Vis, Hvar, Korčula, Lastovo i mali otoci u blizini, te Pelagoza. Izuzeti su otoci: Veliki Tiron, Šolta i Brač.

Sva ispražnjena područja zaposešće čete entente i Saveznih Država. Sav vojnički i železnički materijal, koji se tamo nalazi, mora ostati na svojem mestu. Pustošenja, pljačkanja i rekvizicije ma s koje strane dolazila, ne smeju se više dogadjati.

4) Savezници imaju isključivo pravo: a) da slobodno prolaze svojim četama svima putovima, železnicama i ladjama austrougarskim; b) da *zaposednu sve važnije strateške tačke* u Austro-Ugarskoj, da onde ostaju ili učine red; c) provoditi rekvizicije uz naplatu za savezničku vojsku.

5) *Sve nemačke čete moraju ostaviti* ne samo talijansko i balkansko ratište, već čitavu Austro-Ugarsku *za 15 dana*, a koji to ne učine, imaju se internirati.

6) Privremeno upravljače onim krajevima, koje Austro-Ugarska isprazni mesne oblasti (Narodna Veća) pod nadzorom zapovedništva savezničkih četa.

7) Sve ratne zarobljenike i internirane mora Austro-Ugarska odmah otpustiti kućama.

Daljni su uveti primirja, da Austro-Ugarska mora saveznicima predati 15 podmornica i sve nemačke podmornice, koje se nalaze u austro-ugarskim vodama, dočim se sve ostale podmornice moraju odmah razoružati. Isto moraju predati tri oklopnjače, tri krstarice, devet torpednih razorača, jedan brod za postavljanje mina i šest dunavskih monitora u potpunoj opremi, a ostali brodovi moraju ostati razoružani u lukama, koje će saveznici označiti. Dozvoljava se slobodna plovidba savezničkih ratnih i trgovačkih brodova po Jadranu, Dunavu i njegovim pritokama. Da se osigura slobodna plovidba po Dunavu, mogu saveznici zaposesti ili razoriti sve tvrdjave i obrambene uredjaje na Dunavu. Blokada austro-ugarske obale po saveznicima ostaje i dalje na snazi, pa će sve austro-ugarske ladje, koje morem plove, biti zaplenjene. Saveznici će zaposesti sve tvrdjave i otoke, udešene za obranu Pole, zatim gradilište brodova i arsenal. Austro-Ugarska mora saveznicima vratiti sve zaplenjene trgovačke brodove. Zabranjeno je, da se materijal i uredjaji razore, pre nego što budu saveznicima predani.

Prvi susret sa srpskom vojskom

U utorak u jutro u ranu zoru krenuo je automobilom g. Petar Kostić, član Narodnog Veća, da se sastane sa članovima Narodnog Veća u Rumi i Mitrovici; kao pratioc pošao sam s njime.

Već putem na Banstolu sretosmo u automobilu austrijske generale, gde u najvećoj brzini beže.

Videsmo, da je nešto važnog, dok i gospoda generali jure takom silom automobilom. Sretosmo češke trupe. Česi opazivši na automobilu trobojke: srpsku, hrvatsku i slovenačku, klicahu oduševljeno: „Živeli Jugosloveni, Živela Sloboda“, a mi im uzvratismo: „Nazdar Čechové, Živio Dr. Kramař“.

Jedva smo prokrčili put kroz silna trenska kola i kroz ostatke vojske negdanje austro-ugarske monarhije. Stigosmo preko Iriga u Rumu. Ulazismo u Rumu, gledasmo i pitasmo se: „Je l' moguće? je l' moguće, da iz Savla postane Pavle?“ Ruma u svečanom ruhu, okićena srpskim i hrvatskim barjacima. Svratismo do Dr. Žarka Miladinovića. On nam je kratko ispričao sve, i javlja nam radosnu vest, da je u Mitrovicu stigao odred srpskih komita, pod vodstvom aktivnog kapetana Miluna Miloševića, vojvode kragujevačkog, i vojvode mačvanskog okruga komite Ivana Gojkovića. Oni predjoše Savu u ponedeljak po podne u 4 sata kod srpske Male Mitrovice. Na savskoj obali dočekalo ih mnoštvo od četiri tisuće ljudi. U ime naroda pozdravio ih je Dr. Milan Kostić predsednik mitrovačkog Narodnog Veća, naglasivši osobitu radost, što su Mitrovčani prvi dočekali svoje oslobodioce. Cela četa, a za njima svetina krene u crkvu na blagodarenje.

Ujedno nas zamoli Dr. Miladinović, da pričekamo te da zajedno krenemo automobilom u Mitrovicu. Iznenada, nakon po sata dolazi automobil iz Mitrovice sa vojvodom Milunom, i konjičkim poručnikom Drugutinom Cvetkovićem, okićeni cvećem, vencima i zelenilom. Urnebes iz stotinu grla zaori: „Živili oslobodioci, Živio vojvoda Milun!“ Da Vam ga je videti! Onizak čovek, smrknuta čela, ranjen u vrat, kuntuzovan u nogu, sav u komitskoj opremi, pun fišeklija, nekoliko bombi i durbin.

Narod se okupio pred kućom Dr. Miladinovića, a on ih pozdravi oduševljeno i predstavi narodu. Vojvoda Milun zahvali se na to krasno, jezgrovito, kao što samo može borac za pravdu: *„Braćo, dadje čas slobode teško očekivane, koje Vam ne može više niko oduzeti. Vi zadržite mir i red u ljubavi i poštovanju, zaboravite stare rane, zaboravite prošlost. Dolazi mir, red i pravda. Kažem: mir i hoću da bude mir; da mi se niko nije ogrešio o osobnu slobodu, ni o*

Les conditions de l'armistice

CONVENTION

Entre le Maréchal Foch, commandant en chef les armées alliées, stipulant au nom des puissances alliées et associées, assisté de l'amiral Wemyss, first sea lord, d'une part;

et

M. le secrétaire d'État Erzberger, président de la délégation allemande;

M. l'envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire comte von Oberndorff;

M. le général d'état-major von Winterfeldt;

M. le capitaine de vaisseau Vanselow;

munis de pouvoirs réguliers et agissant avec l'agrément du chancelier allemand, d'autre part.

Il a été conclu un armistice aux conditions suivantes :

A. — Sur le front d'Occident

I. — Cessation des hostilités, sur terre et dans les airs, six heures après la signature de l'armistice.

Услови примирја...

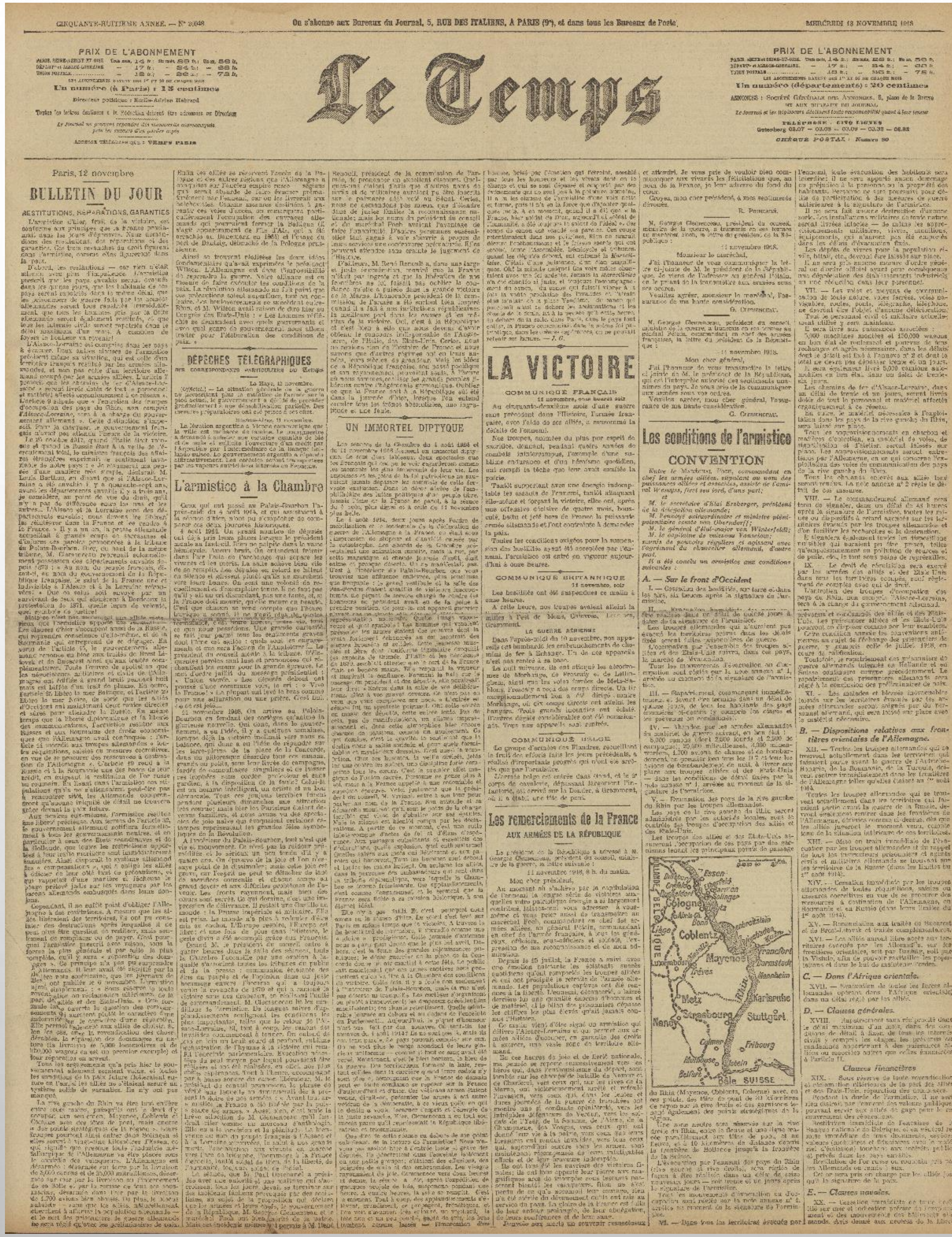

Le Temps

Paris, 12 novembre

BULLETIN DU JOUR

DÉPÊCHES TÉLÉGRAPHIQUES

L'armistice à la Chambre

UN IMMORTEL DIPTYQUE

LA VICTOIRE

COMMUNIQUÉ FRANÇAIS

Les conditions de l'armistice

CONVENTION

Les remerciements de la France

AUX ARMÉES DE LA RÉPUBLIQUE

LA VICTOIRE

COMMUNIQUÉ FRANÇAIS

11 novembre, onze heures soir

ПОБЕДА!

„Le Temps”
13. новембар 1918.

П фол. 7374

Капитулација Немачке!
Примирје је потписано!

Le Temps

PRIX DE L'ABONNEMENT

Paris, 11 novembre

BULLETIN DU JOUR

L'ARMISTICE EST SIGNÉ

L'ARMISTICE

TRENTE ANS DE THÉATRE

DÉPÊCHES TÉLÉGRAPHIQUES

161e ET DERNIER JOUR

LA GUERRE

LA SITUATION MILITAIRE

COMMUNIQUÉ AMERICAIN

COMMUNIQUÉ BELGE

LA RETRAITE ALLEMANDE

FRONT DES BALKANS

COMMUNIQUÉS OFFICIELS DU 10 NOVEMBRE

COMMUNIQUE FRANÇAIS

COMMUNIQUÉ BRITANNIQUE

HORS D'EUROPE

La tragédie arménienne

La république arménienne de l'Ararat

SUR MER

La Capitulation de l'Allemagne

L'ARMISTICE EST SIGNÉ

LA RÉVOLUTION EN ALLEMAGNE

L'abdication et la fuite du Kaiser

Le départ de Guillaume II

La révolution à Essen

LES SOUVERAINS DE WURTEMBERG EN FUITE

LA GRANDE-DUCHESSE DE HESSE DÉTRÔNÉE

La Capitulation de l'Allemagne

L'ARMISTICE EST SIGNÉ

Les plénipotentiaires allemands, ayant reçu du gouvernement allemand les instructions nécessaires, ont signé ce matin 11 novembre, à 5 heures, le protocole d'armistice, comportant toutes les conditions que leur avait fait connaître, au nom des Alliés, le maréchal Foch dans l'entrevue du 8 novembre.

L'armistice a été signé au quartier général du maréchal Foch.

Les hostilités ont cessé sur tout le front aujourd'hui à onze heures.

L'acceptation du gouvernement allemand

On mande de Berlin, 10 novembre :

Ce matin, dimanche, les secrétaires d'Etat ont tenu une conférence au cours de laquelle ils ont pris connaissance des conditions d'armistice.

Ces conditions ont été acceptées et des instructions en conséquence ont été données à la délégation d'armistice.

Voici, à titre de document rétrospectif, le texte de la communication que M. Erzberger, chef de la délégation allemande pour l'armistice, avait adressée au chancelier de l'empire et au haut commandement militaire et naval allemand le 8 novembre :

Les plénipotentiaires ont reçu vendredi matin, au quartier général des alliés, les conditions d'armistice, ainsi que le laps de temps en demeure de les accepter ou de les refuser dans un délai de soixante-douze heures, expirant lundi matin à onze heures, heure française.

La proposition allemande, tendant à une conclusion immédiate d'une suspension d'armes provisoire, a été repoussée par le maréchal Foch.

Un courrier allemand, porteur du texte des conditions d'armistice, est envoyé à Spa, aucun autre mode de communication n'étant praticable. Prière d'accuser réception et de renvoyer le plus vite possible le courrier avec vos dernières instructions.

L'envoi de nouveaux délégués n'est pas nécessaire pour le moment.

ERZBERGER.

„Le Temps"
12. новембар 1918.
П фол. 7374

Примирје је потписано у специјалном вагону маршала Фердинанда Фоша, усред шуме близу раскршћа Ретонд код града Компјењ (Француска), у 5 часова и 15 минута ујутру. Истог јутра у 11 часова звона широм Француске огласила су да је и последња непријатељска сила, Немачка, потписала капитулацију.

Коначан мировни уговор између Антанте и Немачке потписан је у Версају 28. јуна 1919.

„Документи о присаједињењу Срема, Баната, Бачке и Барање Србији 1918.”

M III 30506

Улазак српске војске у Нови Сад 9.XI 1918.

НЕКАДАШЊА ЗГРАДА МАТИЦЕ СРПСКЕ У КОЈОЈ ЈЕ РАДИО СРПСКИ НАРОДНИ ОДБОР

Мсх III 12824

Велики, историјски дани, које преживљу-јемо став-љају на нас велике задатке... (30. октобар 1918)

П фол. 483

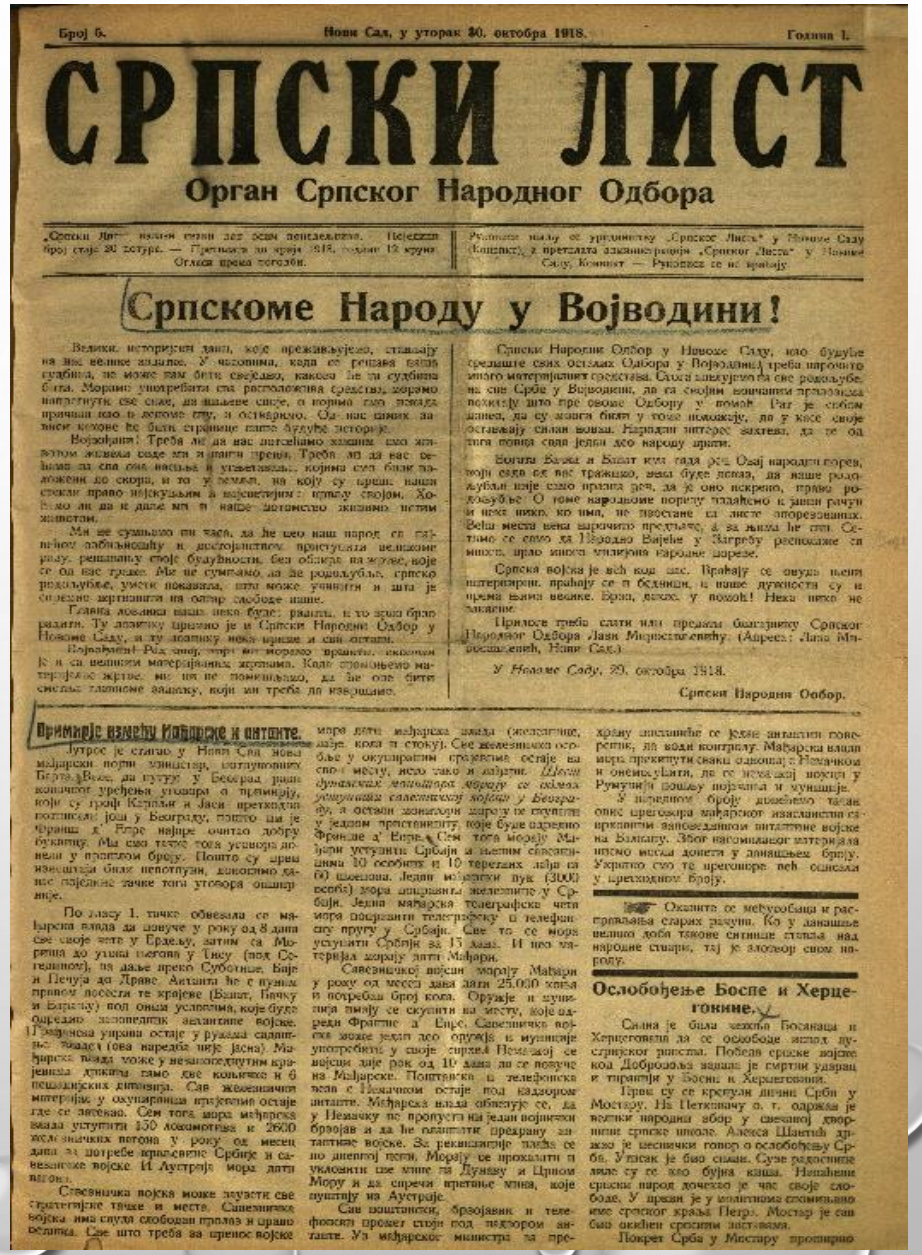

Број 6. Нови Сад, у уторак 30. октобра 1918. Година I.

СРПСКИ ЛИСТ

Орган Српског Народног Одбора

„Српски Лист" излази сваки дан осим понедељка. Појединан број стаје 20 филира. — Претплата за врсту 1918. износи 12 круна. Огласи према погодби.

Рукописе шаљу се уредништву „Српског Листа" у Новом Саду (Контакт), а претплата и рекламације „Српског Листа" у Новом Саду, Контакт — Рукописе се не враћају

Српскоме Народу у Војводини!

Велики, историјски дани, које преживљујемо, стављају на нас велике задатке. У часовима, када се решава наша судбина, не може нам бити свеједно, каква ће та судбина бити. Морамо употребити сва расположива средства, морамо напрегнути све снаге, да њихове снаге, а нарочито сва она средства, која нам могу помоћи при остварењу онога, што сматрамо, да нас данас чекање не сме стрпљење наше будуће историје.

Војводјани! Треба ли да вас нарочито хватам само живим осећајем жеље коју ми данас гајимо. Треба ли да вас сећањем на сва она мучења и страдања, којима смо били изложени до скора, и то у земљи, на коју су Срби, наши српски право-њежнијим а најсветијим с њиме својом. Хоћемо ли да и даље ми и наше потомство живимо тешким животом.

Ми не сумњамо ни часа, да ће цео наш народ са пуноћом одушевљења и достојанством приступити великом раду, решавању своје будућности, без обзира на жртве, које се од нас траже. Ми не сумњамо, да ће родољубље, српско родољубље, умети показати, шта може учинити и шта је способно истрпити на олтар слободе наше.

Главна дужност наша нека буде: радити, и то врло брзо радити. Ту дужност пуно је и Српски Народни Одбор у Новом Саду, и ту дужност нека прими и сви остали.

Војводина! Ми смо чврсто уверени, да ћеш ти, свесна је и са великим материјалним жртвама. Када спомињемо материјалне жртве, не ни не помишљамо, да ће оне бити сувише тешке задатку, који им треба да извршимо.

Српски Народни Одбор у Новом Саду, као будуће средиште свих осталих Одбора у Војводини, треба нарочито много материјалних средстава. Сасвим закључујемо да све родољубе на све Србе у Војводини, да са својим новчаним прилозима похитају што пре своме Одбору у помоћ. Рат је собом донео, да су многи били у тешке положају, да у касе своје остављају силан новац. Народни интерес захтева, да те од тога новца сада једни део народу врате.

Богати Бачка и Банат који сада рат. Овај народни терет, који сада ће вас тражити, неће бити велики, ако наше родољубље није само празна реч, да је оно искрено, право родољубље. О томе народном терету издаћемо и јавни рачун и нека нико, ко зна, не престане са листе опорезованих. Већи места неће нарочито предузеће, а за њима ће сти. Сетимо се само на Народно Позориште у Загребу расположене су многе, врло многе милијонске народне порезе.

Српска војска је већ код нас. Браћају се овуда њени патеријарси, прибиље се и бодници, а наше дужности су и према њима велике. Брзо, браћо, у помоћ! Нека нико не заостане!

Прилоге треба слати или предати благајнику Српског Народног Одбора Јаши Мишићевићу. (Адреса: Јаша Мишићевић, Нови Сад.)

У Новом Саду, 29. октобра 1918.

Српски Народни Одбор.

Примирје између Мађарске и антанте.

Јутрос је стигао у Нови Сад нови мађарски поћи министар, потпуковник Берто Вајс, да пређе у Београд ради коначног уређења уговора о примирју, који су грофи Карољи и Јаси претходно потписали још у Београду, пошто им је пошао за руком да Вајс најпре очисти добру буквицу. Ма ако текст тога уговора до сада нам у пуном броју. Пошто су врло извештаји били непотпуни, извесно је нас поједине тачке тога уговора опширније.

По члану 1. тачке обвезала се мађарска влада да повуче у року од 8 дана све своје трупе у Ердељу, затим са Мореша до ушћа његова у Тису (под Сегедином), па даље преко Суботице, Баје и Печуја до Драве. Антанта ће с пуним правом посести те крајеве (Банат, Бачку и Барању) под оним условима, које буде одредио заповедник антантине војске. Преостала угарска остаје у руковању садашње владе (ова наредба није јасна). Мађарска влада може у неизпосредству крајевима држати само две коњичке и 6 пешадијских дивизија. Сав железнички материјал у окупираним крајевима остаје где се налазио. Сем тога мора мађарска влада уступити 150 локомотива и 2600 железничких вагона у року од месец дана за потребе краљевине Србије и савезничке војске. И Аустрија мора дати вагона.

Савезничка војска може заузети све стратегијске тачке и места. Савезничка војска има слуги слободан пролаз и право одмора. Све што треба за пренос војске мора дати мађарска влада свеколиким, људе, коње и стоку. Све железничке особље у окупираним крајевима остаје на свом месту, исто тако и жандари. *Шест дунавских пловидбених друштва се обвезала уступити савезничкој војсци у Београду*, а остали пловидбени парнуји се стављају у једном представништву, које буде одређено Француске д' Епре. Сем тога морају Мађари уступити Србији и њеним савезницима 20 особних и 10 теретних лађа са 60 шлеповима. Један мађарски пук (3000 особа) мора оправити железнице у Србији. Једна мађарска телеграфска чета мора поправити телеграфску и телефонску пруге у Србији. Све те се мора уступити Србији за 15 дана. И сав материјал морају дати Мађари.

Савезничкој војсци морају Мађари у року од месец дана дати 25.000 коња и потребан број кола. Оружје и муниција имају се скупити на месту, које одреди Француске д' Епре. Савезничкој војсци може једни део оружја и муниције употребити у своје сврхе. Немачкој се војсци даје рок од 10 дана да се повуче из Мађарске. Поштанска и телефонска веза с Немачком остаје под надзором антанте. Мађарска влада обвезује се, да у Немачку не пропусти ни један војнички бродјав и да ће спречити прекрану антантине војске. За реквизиције влада се по дипломској пути. Морају се прокалати и уклонити све мине на Дунаву и Црном Мору и да спречи претње мина, које поставиле на Аустрије.

Сви поштански, бродјавни и телефонски прекоп стоји под надзором антанте. Уз мађарског министра за пре-

Окалите се међусобица и расправљања старих рачуна. Ко у данашње велико доба такове ситнице стопала над народне ствари, тај је злочинац свом народу.

Ослобођење Босне и Херцеговине.

Сплит је био чекао Босанце и Херцеговце да се ослободе јарам дуалистичког ропства. Победа српске војске код Добропоља значи је смртни ударац и тиранији у Босни и Херцеговини.

Први су се крстили дечаци Срби у Мостару. На Петковачу о. т. одржао је велики народни збор у свечаној дворани српске школе. Алекса Шантић држао је песнички говор о ослобођењу Срба. Усклик је био силан. Суза радосница јавила су се код бујна кашља. Најзадни српски народ дочекао је час своје слободе. У храму је у молитвама спомињано име српског краља Петра. Мостар је сав био окићен српским заставама.

Покрет Срба у Мостару проширио

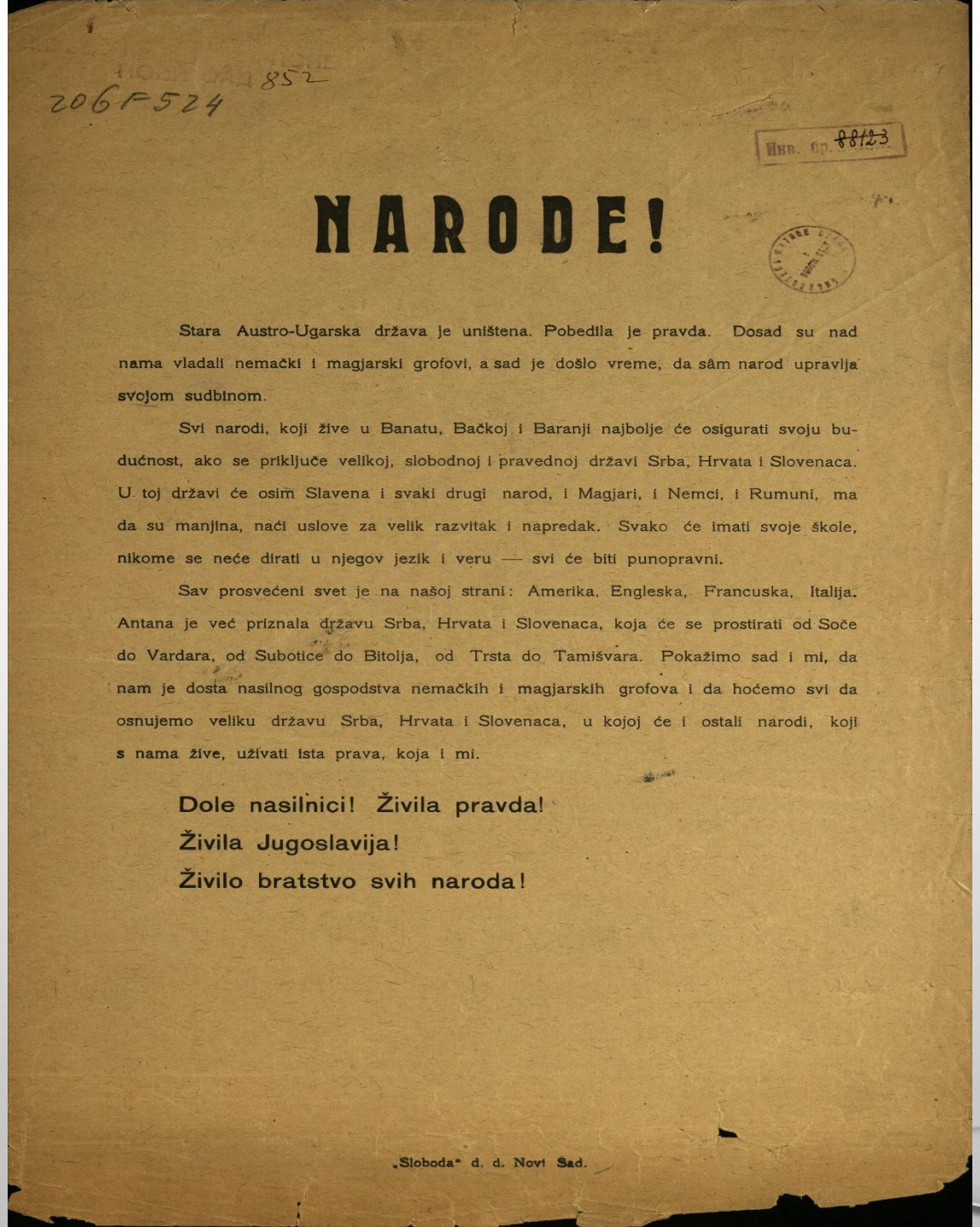

206F524 852

Инв. бр. 88123

NARODE!

Stara Austro-Ugarska država je uništena. Pobedila je pravda. Dosad su nad nama vladali nemački i magjarski grofovi, a sad je došlo vreme, da sâm narod upravlja svojom sudbinom.

Svi narodi, koji žive u Banatu, Bačkoj i Baranji najbolje će osigurati svoju budućnost, ako se priključe velikoj, slobodnoj i pravednoj državi Srba, Hrvata i Slovenaca. U toj državi će osim Slavena i svaki drugi narod, i Magjari, i Nemci, i Rumuni, ma da su manjina, naći uslove za velik razvitak i napredak. Svako će imati svoje škole, nikome se neće dirati u njegov jezik i veru — svi će biti punopravni.

Sav prosvećeni svet je na našoj strani: Amerika, Engleska, Francuska, Italija. Antana je već priznala državu Srba, Hrvata i Slovenaca, koja će se prostirati od Soče do Vardara, od Subotice do Bitolja, od Trsta do Tamišvara. Pokažimo sad i mi, da nam je dosta nasilnog gospodstva nemačkih i magjarskih grofova i da hoćemo svi da osnujemo veliku državu Srba, Hrvata i Slovenaca, u kojoj će i ostali narodi, koji s nama žive, užívati ista prava, koja i mi.

Dole nasilnici! Živila pravda!
Živila Jugoslavija!
Živilo bratstvo svih naroda!

„Sloboda" d. d. Novi Sad.

Дк II 321

„Сила је срушена. Ми смо опет господари своје судбине. Српска Војводина је ускрсла...!” – 11. новембар 1918.

Број 16. Нови Сад, у недељу 11. новембра 1918. Година I.

СРПСКИ ЛИСТ

Орган Српског Народног Одбора

„Српски Лист" излази сваки дан осим понедељком. Појединог броја стаје 20 петура. Претплата до краја 1918. године 12 круна. Ствара преко године

Рукописи шаљу се уредништву „Српског Листа" у Новом Саду (Конак), а претплату администрацији „Српског Листа" у Новом Саду, Конак — Рукописе не враћамо

Успостава Српске Војводине.

Мађарска влада још се не може да сакрати поразу, у који је довела Мађарску. Мађарски политичари мисле, да је још увек противник Мађарске Републике. По њиховом мишљењу тиме су збркани сви грађи прорачуни — по свом оскудну, да злоупотреба мира прекине „интегритет" Мађарске државе. Они су јако убеђени, што Чеси још до закључка словачке краљеве, када су правили Велесилу словачке државе. Ови плану пропашће одмах, али за Словаке не иду у ту државу, него да остану и даље у мађарском ропству. Тако што могу само мађарски шовенски мозгови да рекну. Међутим, Крижеж им је добро одговорио. Словаци не иду у чехословачку државу, јер то жеље не свако лице, него и сав културни свет. Чехословачка држава без Словака била би само чешка држава — а то не би одговарало Виленовим идеји, који су и Мађари прихватили.

Мађарска влада није се ограничила само на протест против чешког продирања у словачке крајеве. Она се жали и против поступака српске војске, када се зна, да су и мађарски листови признали, да је српске војске спуда успоставила ред и мир. Српска војска држи се у свему на правно, а што народ у Бачкој, Банату и Барањи неће да призна досадашње мађарске власти, томе није крива српска војска. Напред се користи својим правом самоопредељења и на основу тога поставља нова власт, које уживаће народно поверење. Српска војска није дошла овамо, да својом силом брани мађарске тиранине, него да ослобађа. Народ се ослободио и тражи своје право. Само се по себи разуме, да се на подручју Српске Војводине не могу трпети мађарски жандари и полицајци, који су непријатељски расположени према народу и па свакоме кораку сметају српској војсци. Не могу се ипак трпети ни мађарске владе, када им се смс дозволити, да овамо шаљу некакве изасланике своји планове. У првом је реду интерес народа у Српској Војводини, да се тиме стане на пут и да српска војска не може дозволити, да јој непријатеља праве сметње.

Ми радимо на основу утврђеног начела о самоопредељењу народа. На основу тога можемо, ако то буде захтевало интересима једнога народа, мобилисати и војску. Не можемо дозволити, да се одавде шаљу некакве изасланике, да ће одавде шаљу некакве изасланике, да ће у Пешту и Банату ради у корист мађарске владе. У првом реду иду се задовољити потребе овдашњег народа. Зар би ли одвајкада и ине крајеве? Одвајкада су Србију до голе душе. Поцели су одавде све, што су могли. Понели су ваше, него што су могли одвети, па су путем расподавали и остављали. И сад се још усуђују да протестују! Зар ли било рећи нашли, него што су га учинили у Србији? Пљували су мађарски језик, увели своје судове и своју управу, интернирали и убијали грађане, отимали приватну имовину и колико још да рећемо?! И сад се још сад жале, што су ухапсили и свезде-ли хајдуке у Банату и Бачкој стеклени под заштиту српске војске! Беле, ако не добију утеха и жељених напредница из Војводине, дићи ће Угарску у опасност. Када су отимачине Србију, нису плашили: хоће ли Србија моћи живети, а сада богораде, што се могу да спасавају и Војводину!

Мађарска влада нема права жалбе. На ове крајеве немају Мађари никаква права. Њихова је владавина одиме била насилна. Они су Србску Војводину силом да освоје поништили са Аустријом. Они су то поразвали силом увели, али хтели, би да задрже оне ране, што су тиме по-дарили добили. Али као што су они падом хабсбуршке монархије дошли у положај, да изврше своју независност, исто се тако и Српска Војводина разре шила бечких и пештанских веза. Она је и сама успоставила, да ће сама одлучити о својој даљој судбини. Пештанска политичари немају никаква права да говоре у име Српске Војводине. Нису то ирани питали да нам. Падом хабсбуршке монархије, нала је и њихова власт владавина у Војводини и Барањи.

Сила је срушена. Ми смо опет господари своје судбине. Српска Војводина је ускрсла. Ослобођена Војводина преговориће за својој Народној Скупштини и доноћиту пештанској господи. Дало ов жалил Ми само захваљени се радом српске војске, јер је глуда унела прекрасан ред. Они, који су се свако доселили трбухом на шкуном, ако нису задовољни, нека се иселе. Напред у Српској Војводини и Барањи узеће за основу права самоодређења власт у своје руке. То је српска чињ, пратили које англиски политичари не ису ништа учинили. Изјављено се дакле захвалу. За ред и мир у овим крајевима брину се и ми и српска војска. Пештанска господа не треба о томе да се брину. Њихове наредбе могу само неинр и неред изазвати. Због тога ни поручујемо, да не треба ни да прихвату одговорност за догађаје у нашим крајевима, јер то од њих нико и не тражи. Они се свим нашеђу а ми их не трпимо. Ако баш тако мисле да нам треба, одговарамо им: Пречека се ее пакленко. Мн пећемо да учећемо наследнику владавину. Овде не владати потпуна равноправност за све народе. Српска Војводина биће и не спадала свог са једнаковом хрватом Срба, Хрвата и Словенца и и њихове тога земља слобоље и братства.

Како су нас Мађари педали.

Душанови је закл Мађарима са среће у руке, да експлоатишу њине земље до мила воље. То се може потврдити непобитним чињеницама. Што сад Мађари тврде, да су они под пређашњим режимом исто тако страдали као и ми, то је чиста лаж.

Из књиге А. Белића *Србија и Југословенска питања* (Ниш, 1915.) навешћемо само место које карактерише, да Мађари нас своје катастрофе нису били безазлени, као што се они праве, него су нас разбојнички пљачкали. Ево шта вели А. Белић:

„Добро је познато, шта су учинили Немци и Мађари, да експлоатишу, на управо зашкиле земље, трипо-хрватске земље, које су биле под њима. Познато је, на пример, да су железничке тарифе за утварање сектора у Трођедничину и Босну и Херцеговину, и за њих у те центре, биле скоро јефтиније, него за своју доведеност места српско-хрватских земаља; а исто је практиковао према својим поданицима неплашћена аустро-угарска национална у словеначким и српско-хрватским земљама — такође се добро зна. Зато је и сасвим природно, што је у Трођедничи од 1840. год. до 1910. број Мађара порастао од 5.000 на 105.948, а број Немаца од 1840. — 1900. са 13.228 на 183.421. Међутим данас има Срба и Хрвата по Трођедничи у Америци преко 300.000 душа, дакле више од свекупног земаљског становништва (1910. год. било је у Трођедничи 2,621.854 душа). Овај страховити пројекат једне народних снова на Трођедничи, а велики долазак Мађара и Немаца у њихову земљу и остављање њихово у њој, довео је ве сами хибридског економског поступка од стране Угарске према домаћем становништву, него и стварне државне политике изменићавања домаћег становништва туђим и наплашћеним елементом мађарским и немачким. Судећи по безобзирности и нескрупулозности, с којом су Мађари примали напољашње српско-хрватске државе своди становништвом, рада хтеле понађарити целих крајева, будућност им је обећавала у том правцу лепе успехе".

Тако вели А. Белић. То су радили Мађари у Славонији и Хрватској, у покрајинама, које су имале своју аутономију. А како су тек пашовали у Бачкој, Банату и Барањи, које су држали потпуно у својим канџама, које су им биле поверене на милост и немилост? Овде су они систематски, с паклепим планом, одузимали могућност живљења нашим људима, а с помоћу целог државног апарата давали приликс и средства Мађарима, да се овде окуће и укорене. Наш

П фол. 483

Војвођани у Београду – 14. новембар 1918.

П фол. 215

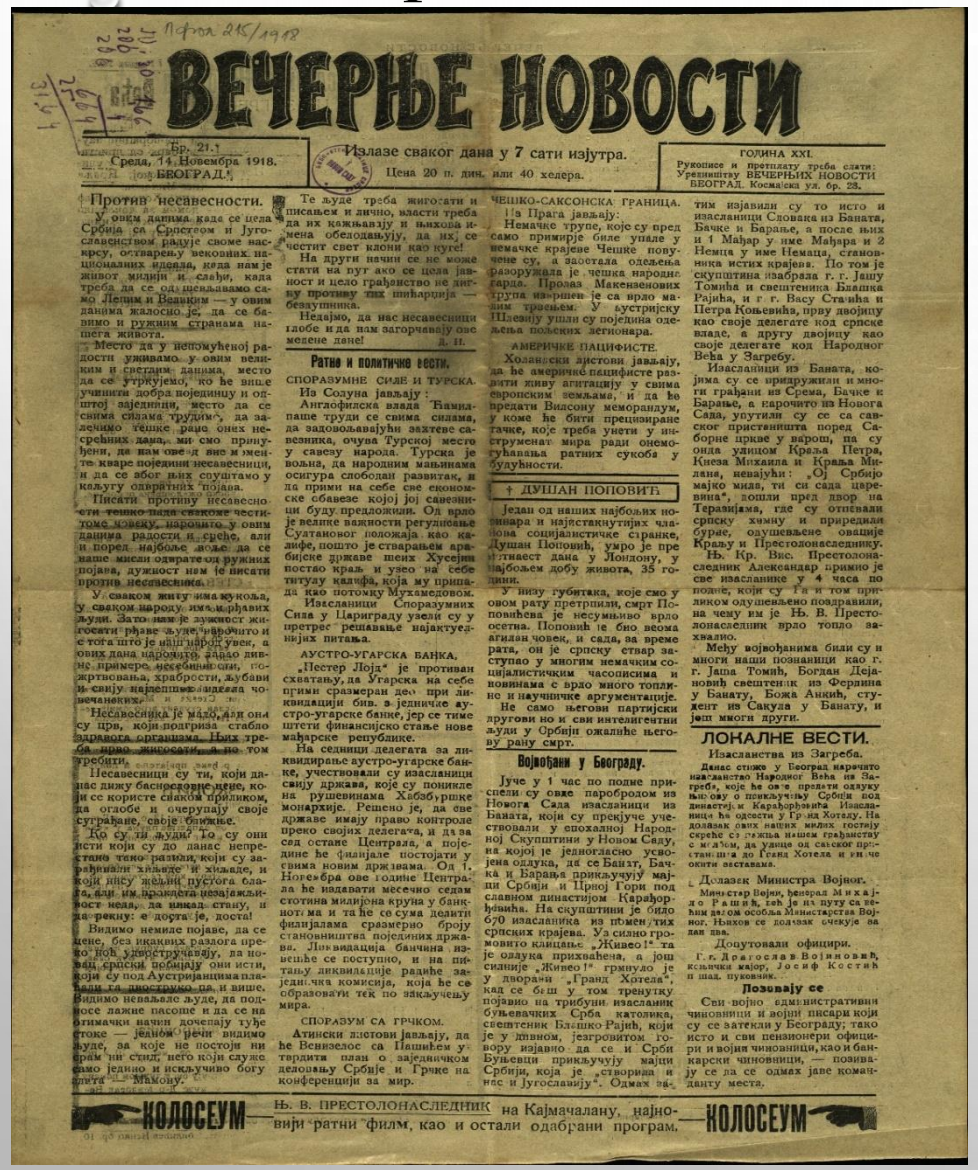

ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Бр. 21. Среда, 14. Новембра 1918. БЕОГРАД.

Излазе сваког дана у 7 сати изјутра. Цена 20 п. дин. или 40 хелера.

ГОДИНА XXI. Рукописе и претплату треба слати: Уреништву ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ БЕОГРАД, Косанчића ул. бр. 28.

Против несавесности.

У овим данима када се цела Србија са Србством и Југословенством радује своме васкрсу, остварењу векозних националних идеала, када нам је живот милији и слађи, када треба да се одушевљавамо само Лепим и Великим — у овим данима жалосно је, да се баш ми и ружним странама нашега живота.

Место да у непомућеној радости уживамо у овим великим и светлим данима, место да се утркујемо, ко ће више учинити добра појединцу и општој заједници, место да се свима силама трудимо, да залечимо тешке ране оних несрећних дана, ми смо принуђени, да нам ове и оне моменте кваре појединци несавесници, и да се због њих спуштамо у калугу одвратних појава.

Писати против несавесности тешко пада сваком честитом човеку, нарочито у овим данима радости и среће, али и поред највеће жеље да се наше мисли одвраћају ружних појава, дужност нам је писати против несавесних.

У сваком житу има кукоља, у сваком народу има и рђавих људи. Зато нам је дужност жигосати рђаве људе, нарочито и с тога што је наш народ увек, а ових дана нарочито, задао дивне примере несебичности, жртвовања, храбрости, љубави и свију најлепших особина човечанских.

Несавесника је мало, али они су ти, који подреза стабло здравога организма. Њих треба пре свега жигосати, а по том истребити.

Несавесници су ти, који данас дижу беспослене ноге, који се користе сваком приликом, да оглобе и очерупају своје сутрашње, своје ближње.

Ко су ти људи? То су они исти који су до данас непрестано тако радили, који су за рафинаће хвалили и жвакали, и који нису жељни пустога блата, али им пријата незајажљивост нека, да викад стану, и да рекну: е доста је, доста!

Видимо немиле појаве, да се чује, без икаквих разлога прекоморски удостојавају, да поваљ српски побијају они исти, који су под Аустријанцима плаћали та пиштољко па и више. Видимо непаљане људе, да носе лажне пасоше и да се на отмачки начин доцепају туђе стоке — једном речи видимо људе, за које не постоји ни срам ни стид, него који служе само једнино и искључиво богу свом Мамону.

Ратне и политичке вести.

СПОРАЗУМНЕ СИЛЕ И ТУРСКА.

Из Солуна јављају:

Англофилска влада Венизелоса паше труди се свима силама, да задовољавајући захтеве савезника, очува Турској место у савезу народа. Турска је вољна, да народним мањинама осигура слободан развитак, и да прими на себе све економске обавезе којој јој санезници буду предложили. Од врло је велике важности регулисање Султановог положаја као калифе, пошто је стварањем арабијске државе шеих Хусејна постао краљ и узео на себе титулу калифа, која му припада као потомку Мухамедовом.

Изасланици Споразумних Сила у Цариграду узели су у претрес решавање најактуелнијих питања.

АУСТРО-УГАРСКА БАНКА.

„Пестер Ллојд" је противан схватању, да Угарска на себе прими сразмеран део при ликвидацији бив. з једничке аустро-угарске банке, јер се тиме штети финансијско стање нове мађарске републике.

На седници делегата за ликвидирање аустро-угарске банке, учествовали су изасланици свију држава, које су поникле на рушевинама Хабзбуршке монархије. Решено је, да све државе имају право контроле преко својих делегата, и да за сад остане Централа, а поједине ће филијале постојати у свима новим државама. Од 1. Новембра ове године Централа ће издавати месечно седам стотина милиона круна у банкоте ма и та ће се сума делити филијалама сразмерно броју становништва појединих држава. Ликвидација банчина изнешће се поступно, и на питању ликвидације радиће заједничка комисија, која ће се образовати тек по закључењу мира.

СПОРАЗУМ СА ГРЧКОМ.

Атински листови јављају, да ће Венизелос са Пашићем утврдити план о заједничком деловању Србије и Грчке на конференцији за мир.

ЧЕШКО-САКСОНСКА ГРАНИЦА.

Из Прага јављају:

Немачке трупе, које су пред само примирје биле ушле у немачке крајеве Чешке повучене су, а заостала одељења разоружала је чешка народна гарда. Прелаз Макензенових група наређен је са врло малим трењем. У аустријску Шлезију ушли су поједина одељења пољских легионара.

АМЕРИЧКЕ ПАЦИФИСТЕ.

Холандски листови јављају, да ће америчке пацифисте развити живу агитацију у свима европским земљама, и да ће предати Вилсону меморандум, у коме ће бити прецизиране тачке, које треба унети у инструмент мира ради онемогућавања ратних сукоба у будућности.

† ДУШАН ПОПОВИЋ

Један од наших најбољих новинара и најистакнутијих чланова социјалистичке странке, Душан Поповић, умро је пре четнаест дана у Лондону, у најбољем добу живота, 35 година.

У низу губитака, које смо у овом рату претрпили, смрт Поповићева је несумњиво врло осетна. Поповић је био веома агилан човек, и сада, за време рата, он је српску ствар заступао у многим немачким социјалистичким часописима и новинама с врло много топлине и научничке аргументације.

Не само његови партијски другови но и сви интелигентни људи у Србији ожалиће његову рану смрт.

Војвођани у Београду.

Јуче у 1 час по подне пристели су овде паробродом из Новога Сада изасланици из Баната, који су прекјуче учествовали у спомендној Народној Скупштини у Новом Саду, на којој је једногласно усвојена одлука, да се Банат, Бачка и Барања прикључују мајци Србији и Црној Гори под славном династијом Карађорђевића. На скупштини је било 670 изасланика из помен тих српских крајева. Уз силно громовито клицање „Живео!" та је одлука прихваћена, а још силније „Живео!" тринуло је у дворани „Гранд Хотела", кад се баш у том тренутку појавио на трибуни изасланик буњевачких Срба католика, свештеник Блашко Рајић, који је у дивном, театровитом говору изјавио да се и Срби Буњевци прикључују мајци Србији, која је „створила и нас и Југославију". Одмах за тим изјавили су то исто и изасланици Словака из Баната, Бачке и Барање, а после њих и 1 Мађар у име Мађара и 2 Немца у име Немаца, становника истих крајева. По том је скупштина изабрала г. г. Јашу Томића и свештеника Блага Рајића, и г. г. Васу Стајића и Петра Ковиљића, прву двојицу као своје делегате код српске владе, а другу двојицу као своје делегате код Народног Већа у Загребу.

Изасланици из Баната, којима су се придружили и многи грађани из Срема, Бачке и Барање, а нарочито из Новога Сада, упутили су се са савског пристаништа поред Саборне цркве у варош, па су онда уз пратњу Краља Петра, Кнеза Михаила и Краља Милана, невајући: „Ој Србијо мајко мила, ти си сада царевина", дошли пред двор на Теразијама, где су отпевали српску химну и приредили бурне, одушевљене овације Краљу и Престолонаследнику.

Њ. Кр. Вис. Престолонаследник Александар примио је све изасланике у 4 часа по подне, који су га и том приликом одушевљено поздравили, на чему им је Њ. В. Престолонаследник врло топло захвалио.

Међу војвођанима били су и многи наши познаници као г. г. Јаша Томић, Богдан Дејановић свештеник из Ферлина у Банату, Божа Анкић, студент из Сакула у Банату, и још многи други.

ЛОКАЛНЕ ВЕСТИ.

Изасланства из Загреба.

Данас стиже у Београд нарочито изасланство Народног Већа из Загреба, које ће овде предати одлуку њихову о прикључењу Србији под династији Карађорђевића. Изасланице ће одсести у Грчкој Хотелу. На долазак оних наших милих гостију скреће се пажња нашем грађанству с молбом, да улице од савског пристаништа до Грчке Хотела и све оките заставама.

Долазак Министра Војног.

Министар Војни, генерал Михајло Рашић, тек је из пуга са већим делом особља Министарства Војног. Њихов се долазак очекује за дан два.

Допутовали официри.

Г. г. Драгослав Војиновић, коњички мајор, Јосиф Костић и шад. пуковник.

Позивају се

Сви војно административни чиновници и војни писари који су се затекли у Београду, тако исто и сви пензионери официри и војни чиновници, као и банкарски чиновници, — позивају се да се одмах јаве команданту места.

КОЛОСЕУМ — Њ. В. ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИК на Кајмачалану, најновији ратни филм, као и остали одабрани програм. — КОЛОСЕУМ

ДЕЛЕГАЦИЈА БАНАЋАНА ДОЛАЗИ У БЕОГРАД ДА ТРАЖИ ПРИСАЈЕДИЊЕЊЕ БАНАТА СРБИЈИ

Мсх III 12824

Број 17.

Излази сваки дан осим понедељка и дана иза празника.

Све што се уређивања листа тиче, као дописе, писма, исправке итд., треба слати уредништву.

Телефон: 3-29.

СЛОБОДА

СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКИ ДНЕВНИК

Год. VI.

Претплатна цена:
на 1 недељу К 1·20
„ 1 месец „ 5·—
„ 3 месеца „ 15·—
„ пола год. „ 30·—
„ целу год. „ 60·—
Појединн број 20 п.
Новац, рекламације итд. треба слати на администрацију.

Власник: Српско-буњевачки Агитациони Одбор Социјалдемократске Странке.

Среда, 14. новембра 1918. год.

За уредништво одговоран: Душан Тушановић. Администрација: Нови Сад, Ћурчијска улица бр. 21.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Срба, Буњеваца и Славена у Барањи, Бачкој и Банату

Још у суботу увече стигоше некоји посланици из даљих места и учествоваху на банкету, који је приредио Српски Народни Одбор у част француским и српским офисирима.

У недељу пре подне стигоше у Нови Сад посланици из оближњих места, а по подне око четири сата лађом стигоше браћа Банаћани у доста великом броју. Још то вече Нови Сад је оживео.

Сваки, коме год могуће беше похитао је, да као члан народа ако не као изабрани посланик, оно бар као гост присуствује у овој великој Народној Скупштини, која има да изрази своју вољу, управо вољу народа, куда и камо хоће, према Вилсоновим начелима о самоодређењу народа. А тако исто и ко ће ове крајеве односно народ ових крајева као и интерес истих заступати на светској мировној конференцији. У недељу увече стизали су колима посланици и гости са свију страна, тако, да се већ унапред могло закључити, да ће скупштина бити тако посећена управо и преко сваког очекивања, а нарочито када се узму у обзир све потешкоће, које имамо са још несређеног жељезничког саобраћаја.

Српски Народни Одбор је радио и пре и после подне решавајући у појединостима важне предмете, који се имају поднети Народној Скупштини на одобрење.

Увече је одржана у магистрату новосадском предконференција и на овој је г. Томић изнео политичку резолуцију, која је у начелу једногласно примљена. После г. Томића изнео је другу резолуцију г. Петар Коњевић срп. композитор, која говори о потпуном отцепљењу од Угарске тражећи да се успоставе народни повереници, односно влада која ће управљати Бачком, Банатом и Барањом све дотле, докле мировна конференција не донесе своју коначну одлуку у питању ових земаља. И ова је резолуција једногласно у начелу примљена. Тада је на предконференцији трећи предлагач г. др. Емил Гаврила, који је поднео и трећи предлог за резолуцију у широј форми. Тада је конференција изабрала један одбор који је другу резолуцију и онај предлог за резолуцију г. др. Гаврила довео у склад и у понедељак изнео конференцији на расматрање.

У понедељник дошли су посланици из удаљених барањских места, као и браћа Буњевци, Словаци из Бачке, Баната и Барање.

Конференција је отпочела после девет часова пре подне. Исту је отворио г. Јован Храниловић, руски прота новосадски. Друг Дим. Тодоровић је предложио конференцији као чланове верификационог одбора г. г. Миту Клицина, Миту Ђорђевића и Душана Тушановића, које је конференција једногласно примила. Тако исто је друг Тодоровић предложио за чланове кандидационог одбора следећу господу: Др. Јована Латинчића, Стевана Магдића, Миту Клицина, Перу Милорадовића, др. Јоцу Лапошевића, др. Саву Путника, др. Ник. Милутиновића, Војина Бркића, Павла Татића, др. Ст. Војнића Тунића, Мартина Матића, др. Јована Манојловића, Ђорђа Грујића, Живка Терзића, др. Јована Петровића и др. Бранка Радуловића.

Иза овога, оба одбора се повукоше у Матицу Српску на извршење поверене им дужности; а конференција је распуштена, а уједно је заказана Скупштина за једанаест часова пре подне.

Тек после једанаест часова оба одбора су могла да изврше поверени им посао. Међу посланицима и гостима било је силно нестрпљење за читаво време, док се не дођоше чланови оба одбора.

Г. Јован Храниловић поново отвори конференцију којој присуствоваху не само посланици, већ и велики број гостију из места и са стране.

Друг Тушановић као известилац верификационог одбора поднео је следећи извештај:

На овој великој Народној Скупштини заступљено 211 општина са 757 посланика. Није се пријавио из Тисасентмиклуша 1, из Мачевића 1 и из Кикинде 3 посланика. Од тих 757 посланика је 638 Срба, 84 Буњевца, 27 Руса, 62 Словака, 3 Шокца, 2 Хрвата, 6 Немаца, 1 Мађар, за тим женске: г-ђа Милица Јаше Томића, г-ђа Каменка Јовановића, и једна госпођа из Суботице, чије нам име за сад је непознато.

После овога г. Мита Клицин као известилац кандидационог одбора предлаже скупштинско часништво за председнике: Др. Игњата Павласа, Јована Храниловића, др. Људевита Мичатека, др. Бабјана Малогурског, др. Славка Милетића, Ст. Михалџића и проту Божу Поповића; за тајнике: г. г. Миту Ђорђевића, Душана Тушановића, др. др. Јована Латинчића и др. Душана Бошковића; за оверовљење записника: г. г. Јоца Вујић, прота Божа Поповић, др. Миливој Кенђелац, др. Славко Жупански и Свет. Лакатош.

Сви предложени скупштински часници примљени су једногласно.

Тада је г. Јован Храниловић заузео председничко место и отворио скупштину, поздравивши г. посланике и госте молећи их, да би скупштина могла радити, да одржавају ред и мир.

Први је узео реч г. Јаша Томић, предлагач прве резолуције. Али пре прочитања резолуције г. Томић је у своме подужем говору рекао ово:

Славна скупштино! У овом по нас најсвечанијем тренутку не смемо заборавити на оне велике жртве браће из Србије који просуше своју драгоцену крв у скоро седмогодишњем рату за ослобођење подјармљене браће своје. Не смемо заборавити на оне најбоље синове њене, који су животима својим искупили слободу не само нама већ и осталој браћи Словенима. Србија је дала на жртвеник слободе своје подјармљене браће све што је могла, све што је имала. Тиме је показала не само нами, већ и читавом свету да јој се мора признати, да је Србија земља најузвишенија, коју данас са јунаштва, племенитости и праведности поштује читави културни свет. Па да би се одужили оним великим и неоцењивим жртвама Србије, ми треба, ми морамо дати њој све што имамо, све што можемо дати, ми морамо с њом; а она ће са осталом браћом Хрватима и Славенима створити јединствену државу свих југословена.

Г. Томић је и даље говорио у томе правцу, наводећи да је и наш велики песник Змај Јовановић предвидео, да ће до овога доћи, да ће се браћа ујединити.

Говор г. Томића учинио је добар утисак на г. посланике тако, да су га често у говору клицањем прекидали. За тим је г. Томић предложио следећу резолуцију:

ИР фол. 3

Анастас Боцарић, *Велика Народна скупштина у Новом Саду,* уље на платну

„Правда” – 15. новембар 1918.

ЗГРАДА ХОТЕЛА "ГРАНД" У НОВОМ САДУ У КОЈОЈ ЈЕ ОДРЖАНА ВЕЛИКА НАРОДНА СКУПШТИНА 25. НОВЕМБРА 1918.

Мсх III 12824

Појединости са Новосадске скупштине која је изгласала уједињење Баната, Бачке и Барање Србији.

П фол. 353

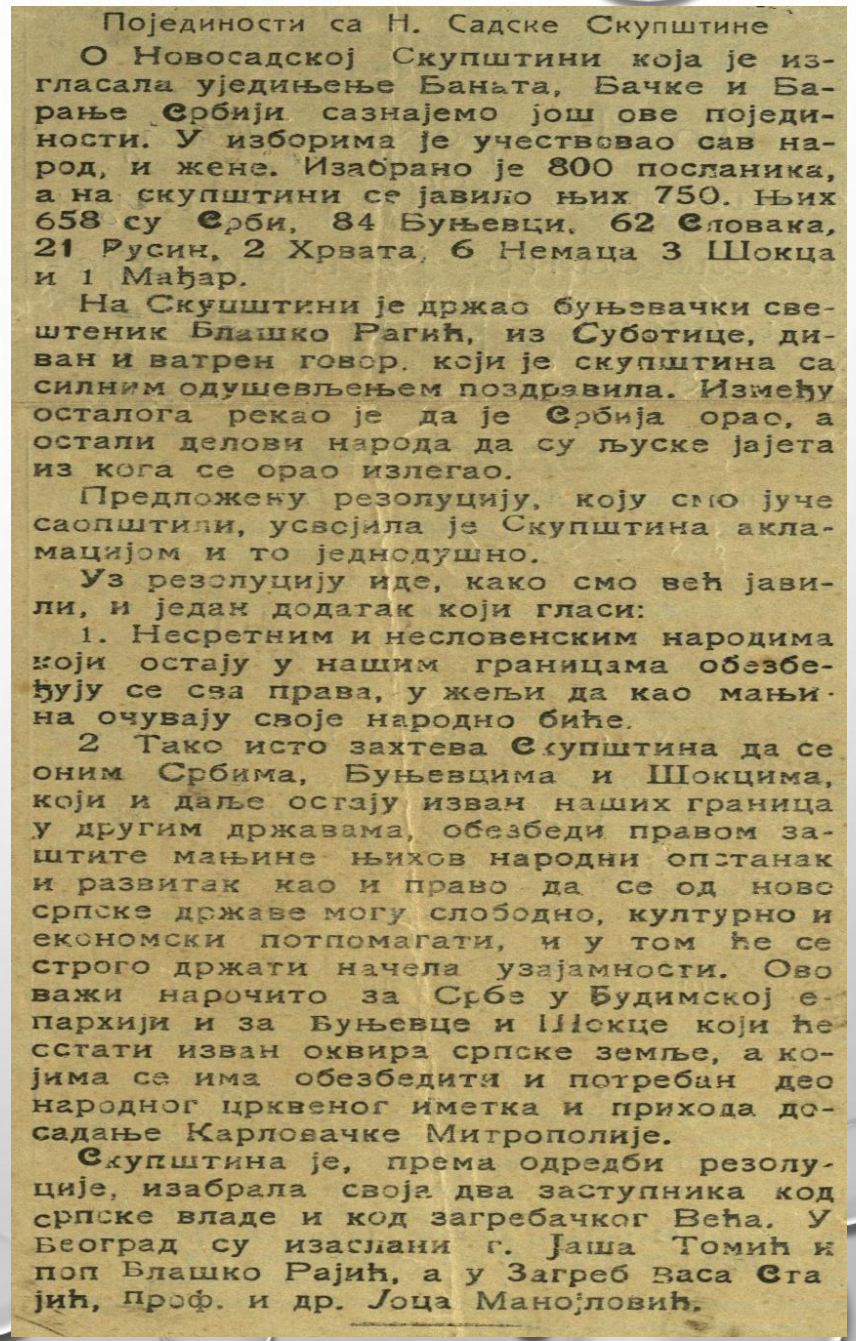

Појединости са Н. Садске Скупштине

О Новосадској Скупштини која је изгласала уједињење Баната, Бачке и Барање Србији сазнајемо још ове појединости. У изборима је учествовао сав народ, и жене. Изабрано је 800 посланика, а на скупштини се јавило њих 750. Њих 658 су Срби, 84 Буњевци, 62 Словака, 21 Русин, 2 Хрвата, 6 Немаца 3 Шокца и 1 Мађар.

На Скупштини је држао буњевачки свештеник Блашко Рагић, из Суботице, диван и ватрен говор, који је скупштина са силним одушевљењем поздравила. Између осталога рекао је да је Србија орао, а остали делови народа да су љуске јајета из кога се орао излегао.

Предложену резолуцију, коју смо јуче саопштили, усвојила је Скупштина аклама-цијом и то једнодушно.

Уз резолуцију иде, како смо већ јавили, и један додатак који гласи:

1. Несретним и несловенским народима који остају у нашим границама обезбеђују се сва права, у жељи да као мањина очувају своје народно биће.

2 Тако исто захтева Скупштина да се оним Србима, Буњевцима и Шокцима, који и даље остају изван наших граница у другим државама, обезбеди правом заштите мањине њихов народни опстанак и развитак као и право да се од нове српске државе могу слободно, културно и економски потпомагати, и у том ће се строго држати начела узајамности. Ово важи нарочито за Србе у Будимској епархији и за Буњевце и Шокце који ће остати изван оквира српске земље, а којима се има обезбедити и потребан део народног црквеног иметка и прихода досадање Карловачке Митрополије.

Скупштина је, према одредби резолуције, изабрала своја два заступника код српске владе и код загребачког Већа. У Београд су изаслани г. Јаша Томић и поп Блашко Рајић, а у Загреб Васа Стајић, проф. и др. Јоца Манојловић.

П фол. 483

ПЛЕНАРНА СЕДНИЦА ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
25. НОВЕМБРА 1918. ГОДИНЕ

Мсх III 12824

Одлуке Народне скупштине Србa, Буњеваца и осталих Словена у Бачкој, Банату и Барањи...

Број 17. Нови Сад, у среду 14. новембра 1918. Година I.

СРПСКИ ЛИСТ

Орган Српског Народног Одбора

„Српски Лист" излази сваки дан осим понедељника. — Појединн број стаје 20 филира. — Претплата до краја 1918. године 12 круна. Огласи према тарифи.

Рукописи шаљу се уредништву „Српског Листа" у Новом Саду (Футошка), а претплата администрацији „Српског Листа" у Новом Саду, Косовки Рукописи се не враћају.

Одлуке

Народне Скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена у Бачкој, Банату и Барањи, донесене 12. (25.) новембра 1918. у Новом Саду.

I.

1. Молимо владу браћске Србије, да за конгресу мири заступа наше интересе.

2. Прикључујемо се краљевини Србији, који слободу досадањег рада и занатлијом уграђена слобода, репрезентативној, изразак у сваком правцу не само нама, него и свима словенским народима, који с нама заједно живе.

3. Овај наш захтев хоће да поништи уједно и жеље свију Југословена, јер је и њима искрена жеља, да српска влада удружена са Народним Већем у Загребу, учини све, да дође до остварења једнинствене државне Србе, Хрвата и Словенаца под владом краља Петра и његове династије.

4. И зато, да би ова скупштина помогла са своје стране остварити једнинствену државну снагу Словена, Срба, Хрвата и Словенаца, сматра да чланови, који ће ступити на устави Народном Већу у Загребу: др Јована Манојловића (Суботица) и Вису Стајића (Нови Сад) и сваки два члана, који ће ступити на челу српски већи: Јашу Томића (Нови Сад) и Благоја Рајића (Суботица).

Несрпским и несловенским народима, који остају у нашим границама, обезбеђује се свако право, којим желе да као мањина сачувају и развијају своје народно биће.

А тако исто захтева скупштина ова, да се одма Србији, Буњевцима и Шокцима, који и даље остају живи својих странама у другим државама, обезбеди правна заштита мањине њихов народен опстанак и развитак, као и право, да се са Србе од ове српске државе могу слободно културно и економски потпомагати и у том ће се строго држати начела уједињености (реципрочитета).

Ова наша одлучења за Србе у Буњевцима и Шокце нашел границе наше државе, који ће остали изван оквира српске земље и којима се ова обезбеђени потребне дао народно-црквеног аутоноја, одвојено прелаза досадашње Краљевачке Матрополије.

II.

Бачки, Бачки и Барањи, у границама које повуче интантине балканска војска, прогласују се данас 12. (25.) новембра 1918. на Народној Скупштини у Новом Саду, а ће основу увезишког начела народног самоопредељења, отцепљење, било у државноправном тако и у политичком и привредном погледу, од Угарске.

Због тога Народна Скупштина поставља Велики Народни Савет, којем је изврши орган Народна Управа.

Народни Савет чине педесет чланова, изабраних из ове Народне Скупштине.

Народни Савет доноси потребне уредбе и наредбе, поставља Народну Управу, и врши надзор над њом.

Народну Управу чине ова одељења: 1. Политичка одељења. 2. Унутрашње послова. 3. Правосуђе. 4. Просвета (школа и црква). 5. Финансије. 6. Саобраћај. 7. Привреда. 8. Прехрана и снабдевање. 9. Социјалне реформе. 10. Народна Одбрана. 11. Народно Здравље.

На челу сваког одсека стоји Народни Повереник, са заменком, и потребним особљем.

Народна Управа управљаће одмах оним територијом на основу начела потпуне слободе и равноправности за све народе. Свакој средини која несумњиво крши, да на свом интересном земљу остане са свима властима.

До потпуног организовања нове наше државе, Народна Управа управљаће, по могућности, према постојећим законима и законитим наредбама.

Седиште Великом Народном Савету и Народној Управи је Нови Сад. Ако две стотине чланова ове Народне Скупштине, која поставља Народни Савет, на из кога разлога, у потпуности администрације, затражи поновно сазивање Народне Скупштине, дужан је Народни Савет сазвати Нар. Скупштину у року од 14 дана.

Велика Народна Скупштина

Срба, Буњеваца и осталих Словена.

Једнодушност и слога народа. — Народна Скупштина једногласно проглашује отцепљење од Угарске и прикључење краљевини Србији. — Организација народне власти и управе.

Дошао је давно жељени дан. Српски народ у Бачкој, Банату и Барањи, стопљен у неразидиву целу са браћом Буњевцима, Хрватима, Словацима, Русима и Шокцима, пређао је у понедељак 12. (25.) новембра 1918. г. на Великој Народној Скупштини у Новом Саду а на устима својих посланика, да за увек *кида ти Угарске и Будимпештом* а да се *ујединује краљевини Србији под скиптаром краљеве династије Карађорђевића*, желећи уједно, да и овамошњи наш народ на мировној конференцији заступа влади краљевине Србије.

Немогуће је описати оно силно одушевљење, овај патриотски полет, којим је та историјска одлука поздрављена и изречена. По одушевљењу, којим је наш народ донео ту одлуку, најбоље се види, како је она дубоко и одавно захватила корење у срцима Срба и свих осталих Словена у овим крајевима, који су тако нестрпљиво били заступљени на овој заиста историској Народној Скупштини. Решење, које је та скупштина донела, једино је правилно решење, јер је потекло из душе народне. Скупштина, а тако разложна говорне Јапе *Томића*, брата Хрвата проте Јована *Хранисављева*, брата Буњевца мајстора Блашка *Рајића*, Пере *Комљенића*, са којим браћом Словака на устима браћа Јана *Грегорова*: сви су ту били необични доказ пуне браћске слоге и чврстог јединства и залога чврсте будућности њене у краљевини Србији.

А чврсти је случај хтео, да је баш у овај час, кад је у Народној Скупштини проглашавана неовисност Бачке, Баната и Барање и прикључење ових земаља матици Србији, испред палате Грађ-Хотел, у којој је држана Народна Скупштина, *Бројновојно* је *француска војска* са својом музиком. Она окретна делишна славне републике, она ариљерија, оне алжирски коњи и спахије жарке Африке, који су се уз српске ратнике борили за слободу нашу и целога света: Били су сведоци трајућег пуног грађанске стварни, за коју су се и ти јуначи борили и које сигурно сравели. И овај славни народ, који беше ту пред Народном Скупштином окупљен, осећао је дубоко ту историјску торжественост, коју је одушевљење клицањем и певанјем Француској, њеној шестној војсци и њеној застави, која је срушила тиранију и направду, нашо би целом свету мирно слободе и мира...

На крају је благословен овај велики дан, који ће по душе бити наш велики национални празник!

Долазак народних посланика.

Већ у недељу, 11. (24.) о. м. стигли су у Нови Сад многи народни посланици из свих крајева Бачке, Баната и Барање. Посланици из Баната стигли су у недељу после подне заседом возом. У народ су Белачевци ушли под челом својим тробојним српским барјаком у чевршним редовима и певајући родољубиве српске песме. У Матици Српској је наречити одбор дао посланицима упутство за стопово. Тајништво Народног Одбора сви примало је од посланика пуномоћја и дало им упутство за скупштину. У народ је овладала необична свечаност и свечано расположење, јер је свак осећао, да је ту историјски тренутак, кад ће ће сами одредити своју судбину.

Претконференције.

Да би рад на скупштини што боље напредовао, одржане су у недељу после подне и у понедељак пре подне (уочи скупштине) две претконференције стигнах посланика. На првој претконференцији у свечаној дворани варошке куће је политички референт Српског Народног Одбора Јаша *Томић* прочитао нацрт одлуке, којом се наређе отцепљење од Угарске и присједињење краљевини Србији. Цела конференција је тако прочитану одлуку једногласно усвојила. Затим је Пера *Јовић* прочитао нацрт одлуке за привремене управе и власти; др. Емил *Гратз* за подино је у тој ствари такође једно

„Вечерње новости”, 20. децембар 1918. – *Црквено питање* (како треба да функционише црква у уједињеној држави)

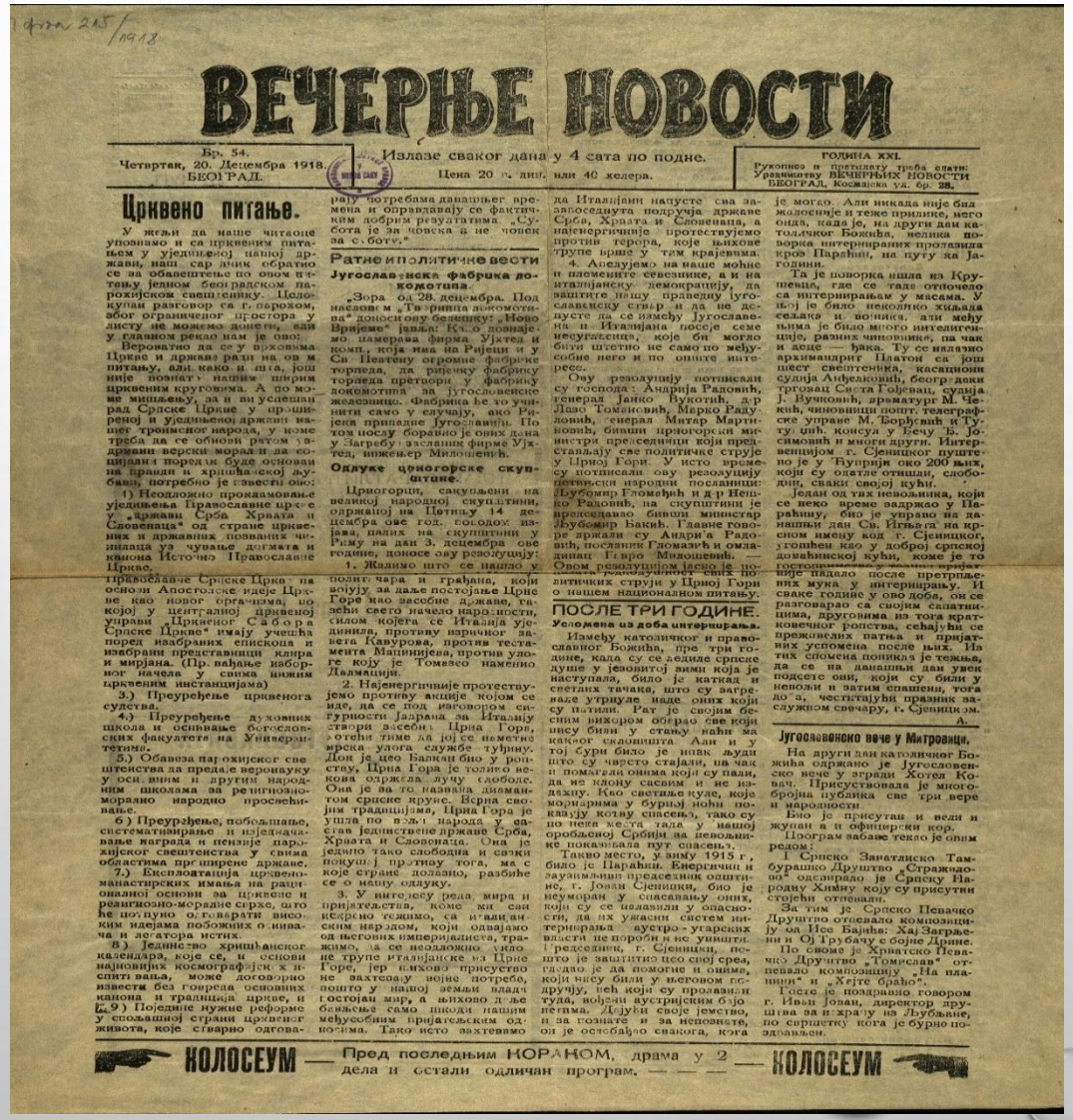

ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Бр. 54. Четвртак, 20. Децембра 1918. БЕОГРАД.

Излазе сваког дана у 4 сата по подне. Цена 20 п. дин. или 40 хелера.

ГОДИНА XXI. Рукописе и претплату треба слати: Уреднишгву ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ БЕОГРАД, Косовска ул. бр. 28.

Црквено питање.

У жељи да наше читаоце упознамо и са црквеним питањем у уједињеној нашој држави, наш сарадник обратио се за обавештење по овом питању једном београдском парохијском свештенику. Целокупан разговор са г. парохом, због ограниченог простора у листу не можемо донети, али у главном рекао нам је ово:

Вероватно да се у нарочима Цркве и држава рађа на ово питање, али како и шта, још није познато нашим ширим црквеним круговима. А по моме мишљењу, за и ви успешан рад Српске Цркве у проширеној и уједињеној држави најпре треба да се обнови ратом задржани верски морал и да социјални поредак буде основан на правди и хришћанској љубави, потребно је извести ово:

1) Недвојбено проглашење уједињења Православне цркве у „држави Срба Хрвата и Словенаца" од стране црквених и државних поглавара чиниласа уз чување догмата и канона Источно Православне Цркве.

2) Преуређење Православне Српске Цркве на основи Апостолске идеје Цркве као новог организма, по којој у централној црквеној управи „Црквеног Сабора Српске Цркве" имају учешћа поред изабраних епископа и изабрани представници клира и мирјана. (Пр. рађање изборног начела у свима нижим црквеним инстанцијама)

3.) Преуређење црквеног судства.

4.) Преуређење духовних школа и оснивање богословских факултета на Универзитетиме.

5.) Обавеза парохијског свештенства да предаје веронауку у основним и другим народним школама за религиозно-морално народно просвећивање.

6) Преуређење, побољшање, систематизирање и изједначавање награда и пензије парохијског свештенства у свима областима проширене државе.

7.) Експлоатација црквено-манастирских имања на рационалној основи за црквене и религиозно-моралне сврхе, што не потпуно одговарати високим идејама побожних оснивача и легатора истих.

8) Јединство хришћанског календара, које се, и основи најновијих космографијск х истраживања, може договорно извести без повреда основних канона и традиција цркве, и

9) Поједине нужне реформе у спољашној страни црквеног живота, које стварно одговарају потребама данашњег времена и оправдавају се фактичким добрим резултатима. „Субота је за човека а не човек за суботу."

Ратне и политичке вести

Југословенска фабрика локомотива.

„Зора" од 28. децембра. Под насловом „Тврдица локомотива" доноси ову белешку: „Ново Време" јавља: Како дознајемо, намерава фирма Ујхтед и комп., која има на Ријеци и у Св. Петтену огромне фабрике торпеда, да ријечку фабрику торпеда претвори у фабрику локомотива за југословенске железнице. Фабрика ће то учинити само у случају, ако Ријека припадне Југославији. По том послу боравио је оних дана у Загребу заступник фирме Ујхтед, инжењер Милошевић.

Одлуке црногорске скупштине.

Црногорци, сакупљени на великој народној скупштини, одржаној на Петињу 14 децембра ове год., поводом изјава њихових на скупштини у Риму на дан 3. децембра ове године, доносе ову резолуцију:

1. Жалимо што се нашло у полит чара и трвења, који воЈују за даље постојање Црне Горе као засебне државе, гасећи свето начело народности, силом којега се Италија ујединила, противу нарочног завештања Кавурова, против тестамента Мацинијева, против уловне коју је Томасео наменио Далмацији.

2. Најенергичније протестујемо противу акције којом се иде, да се под изговором сигурности Јадрана за Италију створи засебна Црна Гора, отеши тиме да јој се неметне краља улога службе туђину.

Док је део Балкан био у ропству, Црна Гора је толико векова одржала луч слободе. Она је за то заклала диамантом српске круне. Верна свом традицијама, Црна Гора је ушла по вољи народа у састав јединствене државе Срба, Хрвата и Словенаца. Она је једино тако слободна и свакој покушај противу тога, ма с које стране долазио, разбићне се о нашу одлуку.

3. У интересу реда мира и пријатељства, коме ми сами искрено желимо, са италијанским народом, који одвајамо од његових империалиста, тражимо, да се неодложно уклоне трупе италијанске из Црне Горе, јер њихово присуство не захтевају војне потребе, нашто у нашој земљи влада потпун мир, а њихово дуже бављење само шкоди нашим међусобним пријатељским односима. Тако исто захтевамо да Италијани напусте сва заузећа суседнога подручја државе Срба, Хрвата и Словенаца, а најенергичније протестујемо против терора, које њихове трупе врше у тим крајевима.

4. Апелујемо на наше моћне и племените севезнике, а и на италијанску демократију, да заштите нашу праведну југословенску ствар и да не дозволе да се између Југословенка и Италијана посеје семе несугласица, које би могло бити штетно не само по међусобне него и по опште интересе.

Ову резолуцију потписали су господа: Андрија Радовић, генерал Јанко Вукотић, др Јован Томановић, Марко Радуловић, генерал Митар Мартиновић, бивши црногорски министри председници који представљају све политичке струје у Црној Гори. У исто време су потписали ову резолуцију петнаести народни посланици: Љубомир Гломазић и др Нешко Радовић, на скупштини је председавао бивши министар Љубомир Бакић. Главне говоре држали су Андрија Радовић, посланик Гломазић и омладинац Гаро Милошевић. — Овом резолуцијом је нестала једногласност свих политичких струја у Црној Гори о нашем националном питању.

ПОСЛЕ ТРИ ГОДИНЕ.

Успомена из доба интернирања.

Између католичког и православног Божића, пре три године, када су се једва спасле душе у језовитој зими која је наступала, било је каткад и светлих тачака, што су загревале утрнуле наде оних који су патили. Рат је својим бесним вихором оборао све који нису били у стању наћи за какво склоништа. Али и у тој бури било је знак људи што су чврсто стајали, па чак и помагали онима који су пали, да не клоне сасвим и не издахну. Као светиље куће, које мораторима у буриј ноћи показују колу спасењ, тако су по неки места тада у нашој оробљеној Србији за невољнике показивала пут спасењ.

Такво место, у зиму 1915 г., било је Параћин. Енергични и заузамљиви председник општине, г. Јован Сјенички, био је неуморан у спасавању оних, који су се налазили у опасности, да их ужасни систем интернирања аустро-угарских власти не погуби и не уништи. Председник, г. Сјенички, пошто је заштитио цео свој срез, гледао је да помогне и онима, који нису били у његовом округу, већ који су пролазили туда, вођени аустријским оруђима. Дужни своје јемство, и за познате и за непознате, он је остављао сваког, кога је могао. Али никада није био жалоснице и теже прилике, него онда, када је, на други дан католичког Божића, велика поворка интернираних пролазила кроз Параћин, на путу ка Јагодини.

Та је поворка пошла из Крушевца, где се тада отпочело са интернирањем у масама. У њој је било неколико хиљада сељака и војника, али међу њима је било много интелигенције, разних чиновника, па чак и деце — ђака. Ту се налазио архимандрит Платон са још шест свештеника, касационни судија Анђелковић, београдски трговац Света Гојевац, судија Ј. Вучковић, драматург М. Чекић, чиновници поште, телеграфске управе М. Борђевић и Тукић, конзул у Бечу Б. Јосимовић и многи други. Интернирањем г. Сјеницког пуштено је у Бугарију око 200 њих, који су опатле отишли, слободни, сваки својој кући.

Један од тих невољника, који се неко време задржао у Параћину, био је управо на данашњи дан Св. Игњација на крсном имену г. Сјеницког, угошћен као у добро српској домаћинској кући, коме је то гостопримство у многоме ублажило патње падало после претрпљених мука у интернирању. И сваке године у ово доба, он се разговара са својим сапатницима, друговима из тога кратковечног ропства, сећајући се прежившених патња и пријатних успомена после њих. На тих спомена поникла је тежња, да се на данашњи дан увек подсете они, који су били у неволи и затим спашени, тога дога, честитајући празник заслужном свечару, г. Сјеницком.

А.

Југословенско вече у Митровици.

На други дан католичког Божића одржано је Југословенско вече у згради „Хотел Ковач". Присуствовала је многобројна публика све три вере и народности.

Био је присутан и већи и жупан а и официрски кор.

Програм забаве текао је овим редом:

1. Српско Заватиско Тамбурашко Друштво „Страживојно" одсвирало је Српску Народну Химну коју су присутни стојећи отпевали.

За тим је Српско Певачко Друштво отпевало композицију од Ис Бајића: Хај Загрљени и Ој Трубачу с бојне Дрине.

По своме је Хрватско Певачко Друштво „Томислав" отпевало композицију „На планини" и „Хеј те бријо".

После је поздравио говором г. Иван Јован, директор друштва за изградњу на Љубљане, по сиротству кога је бурно поздрављен.

КОЛОСЕУМ — Пред последњим КОРАКОМ, драма у 2 дела и остали одличан програм. — КОЛОСЕУМ

M III 30506

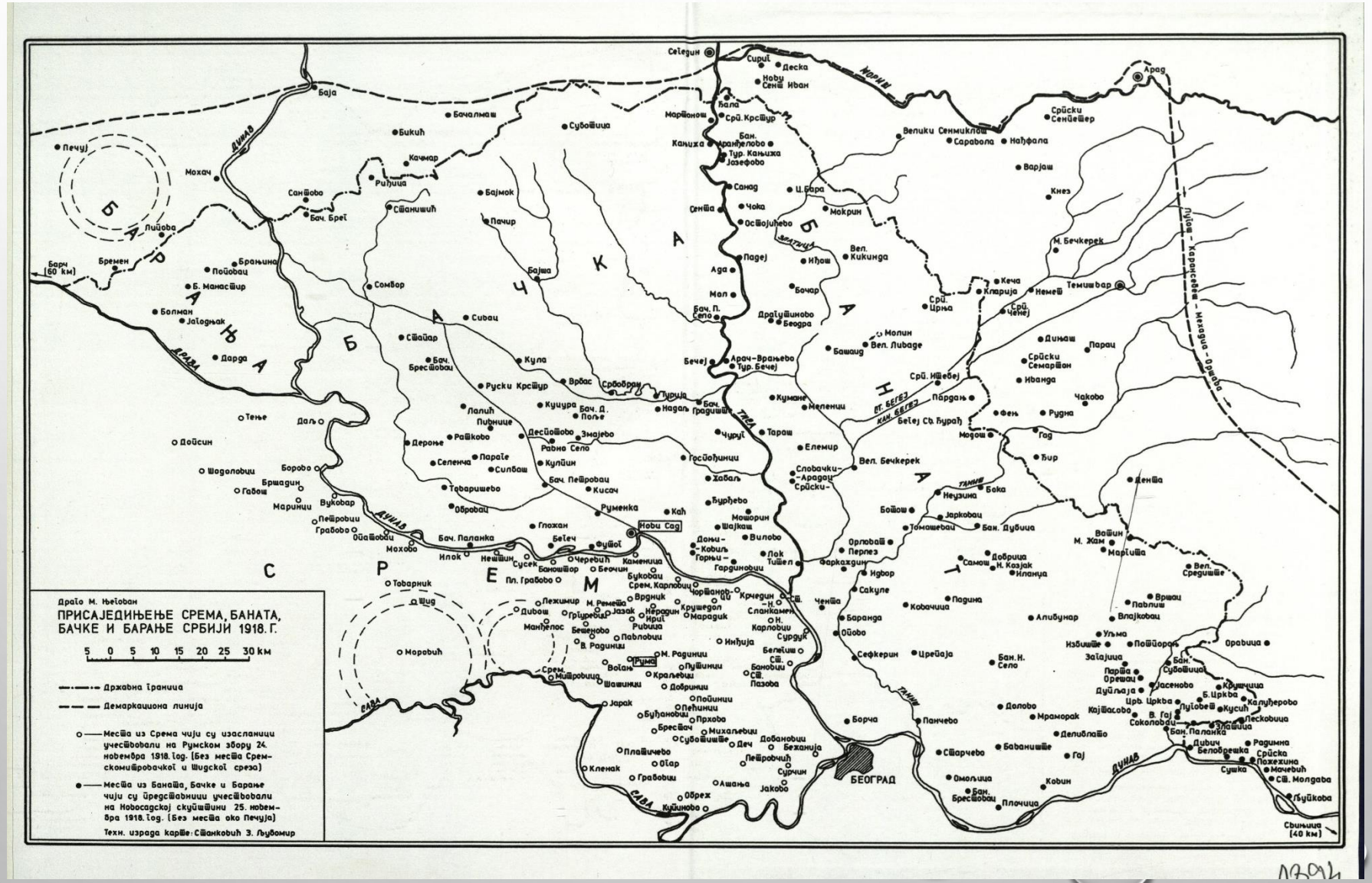
ПРИСАЈЕДИЊЕЊЕ СРЕМА, БАНАТА, БАЧКЕ И БАРАЊЕ СРБИЈИ 1918. Г.
5 0 5 10 15 20 25 30 км
Државна граница
Демаркациона линија
Места из Срема чији су изасланици учествовали на Румском збору 24. новембра 1918. год. (Без места Сремскокарловачког и Шидског среза)
Места из Баната, Бачке и Барање чији су опуномоћени учествовали на Новосадској скупштини 25. новембра 1918. год. (Без места око Печуја)
Техн. израда карте: Станковић З. Љубомир
БАЧКА
БАРАЊА
БАНАТ
СРЕМ
БЕОГРАД
Нови Сад
Суботица
Сомбор
Бачка Паланка
Бачка Топола
Бечеј
Врбас
Кула
Сивац
Апатин
Оџаци
Жабаљ
Темишвар
Арад
Печуј
Мохач
Баја
Барч
Бремен
Дарда
Тење
Дољ
Дојсин
Шодоловци
Борово
Вуковар
Маринци
Габош
Бршадин
Петровци
Грабово
Ојашевци
Моховo
Илок
Нештин
Сусек
Бапошнар
Товарник
Шид
Моровић
Лежимир
Дивош
Манђелос
Грговци
Бешеново
Јарак
Кленак
Грабовци
Обрежа
Кузмина
Ашања
Јаково
Плашичево
Оџар
Срем. Митровица
Шашинци
Добринци
Пећинци
Буђановци
Прхово
Брестач
Михаљевци
Субошиште
Деч
Беочин
Ердевик
Черевић
Каменица
Ченеј
Ковиљ
Петроварадин
Футог
Ветерник
Ратково
Каћ
Румена
Гложан
Бач. Петровац
Кисач
Ђурђево
Мошорин
Шајкаш
Вилово
Доњи-Ковиљ
Горњи-Гардиновци
Лок
Тител
Фаркажин
Перлез
Сакуле
Падина
Ковачица
Баранда
Ојдово
Сефкерин
Црепаја
Панчево
Делиблато
Баваниште
Шарчево
Ковин
Омољица
Плочица
Ковачица
Алибунар
Вршац
Павлиш
Влајковац
Ујма
Избиште
Пошорово
Оравица
Зајачица
Парта
Орешац
Дуйља
Јасеново
Кумшчица
Б. Црква
Црн. Црква
Калуђерово
Кусић
Лесковица
Злашица
Радинац
Српска Кузмина
Сушка
Мачевић
Сш. Молдава
Ђуйкова
Свилојево
(40 км)
Мраморак
Соколовац
Гај
Ковин
Дунав
Тамиш
Бегеј
Сава
Врбас
Нера
Караш
Моравица
Чик
Јегрички канал
Бегеј Сп. Ђурађ
Пл. Бегеј
Кан. Бегеј
Србобран
Пивнице
Лалић
Кучура
Бач. Д. Поље
Надаљ
Бач. Градиште
Пивница
Десйошово
Змајево
Равно Село
Рашково
Дероње
Селенча
Параће
Силбаш
Кулпин
Бач. Петровац
Таваришево
Обровац
Бач. Паланка
Бач. Брестовац
Руски Крстур
Врбас
Србобран
Пивница
Надаљ
Бач. Градиште
Кумане
Мелени
Чуруг
Тараш
Елемир
Вел. Бечкерек
Словачки-Арадац
Српски-Арадац
Бошош
Јарковац
Томашевац
Бан. Дубица
Неузина
Бока
Мошорин
Ђенђа
Ђир
Моош
Фењ
Рудна
Чаковo
Пардањ
Срп. Иђебеј
Иванда
Српски Семаршан
Динаш
Параш
Српска Црња
Срп. Ченеј
Кларија
Немеш
Кеча
Темишвар
Срп. Итебеј
Молин
Вел. Ливаде
Башаид
Бечкерек
Ада
Мол
Бач. П. Село
Дрегуйимово
Београд
Падеј
Ђала
Срп. Крстур
Марйонош
Кањижа
Ан. Кањижа
Тур. Кањижа
Јазефово
Сенйа
Чока
Остојићево
Ц. Бара
Сенад
Мокрин
Вел. Кикинда
Ђош
Бајша
Бајмок
Пачир
Сйанишић
Бач. Брег
Санйово
Качмар
Ријица
Мохач
Лийова
Пойовац
Браљина
Б. Манасйир
Јагодњак
Болман
Бремен
Барч (60 км)
Печуј
Ријица
Качмар
Бикић
Бачалмаш
Суботица
Баја
Арад
Српски Сенйешер
Велики Семиклош
Саравола
Нађфала
Варјаш
Кнез
М. Бечкерек
Темишвар
Српски Итебеј
Српска Црња
Српски Ченеј
Кларија
Немеш
Кеча
Дињаш
Параш
Српски Семаршан
Иванда
Чаковo
Рудна
Фењ
Моош
Гај
Ђир
Ђенђа
Бока
Неузина
Јарковац
Бан. Дубица
Томашевац
Бошош
Вршац
Павлиш
Влајковац
Ујма
Пошорово
Оравица
Избиште
Зајачица
Бан. Субошица
Парта
Орешац
Јасеново
Кумшчица
Дуйља
Црн. Црква
Б. Црква
Калуђерово
Кусић
Лесковица
Злашица
Бан. Паланка
Радинац
Српска Кузмина
Сушка
Мачевић
Сш. Молдава
Ђуйкова
Свилојево
(40 км)
Мраморак
Соколовац
Гај
Ковин
Делиблато
Баваниште
Шарчево
Панчево
Борча
Ковачица
Алибунар
Вршац
Павлиш
Влајковац
Ујма
Избиште
Пошорово
Оравица
Зајачица
Бан. Субошица
Парта
Орешац
Јасеново
Кумшчица
Дуйља
Црн. Црква
Б. Црква
Калуђерово
Кусић
Лесковица
Злашица
Бан. Паланка
Радинац
Српска Кузмина
Сушка
Мачевић
Сш. Молдава
Ђуйкова
Свилојево
(40 км)